

STANDARD

EKONOMİK VE TEKNİK DERGİ

YIL : 10

SAYI : 114

HAZİRAN 1971

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Ekmek, narh ve fiat kontrolü ...	3
TSE'den Haberler ...	5 - 9
Bilgi verici etiketleme üzerine ...	11
Tekstil Mamullerinin Normal Depolama Şartlarında çürüme derecelerinin tayini ...	13
Kaya Saplamaları Standardı ...	14 - 15
Alçak Gerilim için Yalıtkan Lastik Eldivenler Standardı ...	16 - 17
Amerika'dan Şişmanlık Dalgası geliyor ...	19
Standardizasyon ve Tatbiki Analizlerin etkenliği	21 - 23
Standard Dünyasından Haberler ...	25
Kavak üretiminin Standardlaştırılması istendi	27
II. Ekmekçilik Semineri Toplandı ...	28
Summary Of Contents	30 - 32



NECATİBEY CADDESİ
ANKARA

30 Haziran 1971 tarihinde basılmıştır.

BU SAYIMIZ

Bu sayımızın başyazısı ekmek konusuna ayrılmıştır. İkinci Ekmekçilik Semineri vesilesiyle kaleme alınan bu yazında eski uygulamalara deðinilmekte ve bir tarih gelişimi içinde konu değerlendirilmektedir. Görüyoruz ki, yıllara ve yıllar boyunca yapılan çalışmalara rağmen hiçbir olumlu sonuca varılamamıştır. Böylece, kesin bir karar verilip uygulanması zorunlu ortaya çıkmaktadır.



Teknik Kurul, ay içinde ilk toplantısını yapmış ve 7 yeni standard kabul etmiştir.

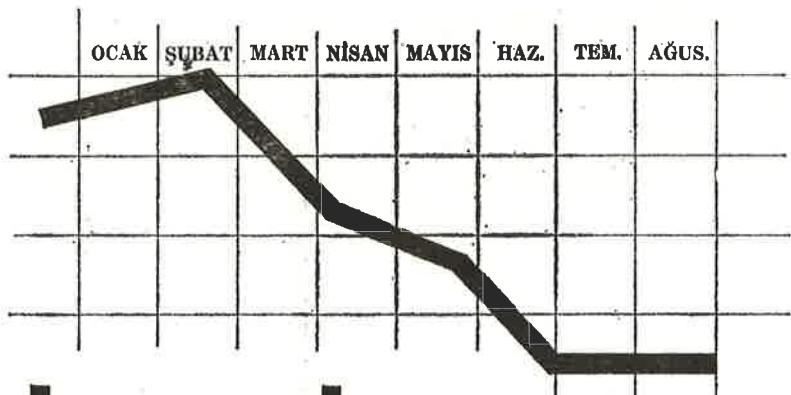


Bayanlarla ilgili önemli bir haberi de bu sayımızda veriyoruz. Vucut ölçülerile ilgili bu yazı ilginç bir gelişmeye deðinmektedir.

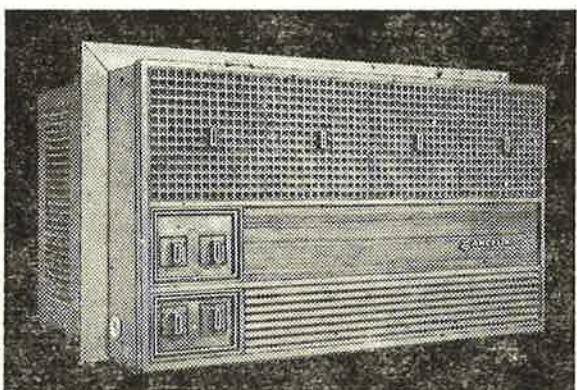


Bu sayının öbür yazıları da ilginçtir. «Standardizasyon ve Tatbiki Analizlerin Etkenliği», «Bilgi Verici Etiketleme Üzerine» yazılarla kavak üretiminin standardlaştırılması ve uluslararası standartların hava ve su kirlenmesi ile savaştaki etkileri hakkında yazılar bu arada anılabilir.

STANDARD



yaz sıcaklarında işinizin verimi düşüyor mu ?



Işinizin verimi, personelinizin çalışma sekline bağlıdır. İyi serinletilen bir işyerinde işten daha çok randıman alınır. Arçelik Klima Cihazı, yazın en sıcak günlerinde bile büronuzun havasını **son derece sessiz** bir şekilde soğutarak, elemanlarınıza canlılık ve neşe verir, iş veriminin düşmesini önlüyor. Arçelik Klima Cihazı hayanın fazla nemini yokeder, havayı sürekli olarak **tazeler** ve **temizler**.

Bir çamlı dağ havasını teneffüs ederek çalışmak ne kadar hoş olur, değil mi?

ARCCELİK

*klima
cihazı*

Genel Satıcıları :

BEKO TİCARET A.Ş., Tel.: 49 00 39 - BURLA BİRADERLER ve Şub.: 45 52 00

Yeniajans — 97 (89)

EKMEK, NARH VE FIAT KONTROLU

Faruk A. SÜNTER

Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğince düzenlenen İkinci Ekmekçilik Semineri, bu ay içinde Ankara'da yapıldı.

Yine buğdaydan una, undan mayaya ve fırına, ekmeklerin çeşnisinden fiyatına, yeni teknolojilerden bizdeki duruma kadar, herşey söylendi.



Geçen ay içinde kamu oyunu en çok ilgilendiren ikinci olay da, hükümet yetkililerinin konuşmalarında ağırlığı «Fiyatların durmadan yükselmesi, hayat pahalılığının artması ve fiyat kontrolünün etkili bir biçimde sokulması» konularına vermeleri idi.

Bu iki olayı, bu yazda birarada inceleyeceğiz.



Bütün dünyada insanların başlıca besin maddesi «tahıl» dir. Memleketin coğrafyasına göre bunlar: «buğday, mısır, pirinç» gibi türlerre göre anılırlar. Örneğin, biz de içinde olarak Batı Avrupa'da buğday, Uzak Doğu'da pirinç, Romanya'da mısır, gibi.

Bunların içinde en yayğını buğdaydır. Yüz-yıllar öncesinden elde ettigimiz bilgiler hep buğdayın temel besin oluşunu ortaya koyar. Böyle olduğu içindir ki buğday başlığı tarımın sembolü olmuş, hattâ sanayinin çarkı ile bireleşerek, ekonomiyi temsil edegetmiştir.

Buğdaydan yapılan ekmek de, temel besin olması nedeni ile her dilde övgü ile anılan din kitaplarında ve âdetlerde saygı gösterilemeye karşılanan mübarek bir yiyecektir. Ekmek tek kelime olarak, insanların bütün amaçlarını dile getirir: eli ekmek tutmak, ekmeğini taştan çıkarmak, ekmeğinden olmak gibi.

Böyle olunca buğday ve öbür tahılların durumu, temel yiyecek oldukları ülkelerde yaşayanları çok yakından ilgilendirirler. Ekim alanları, elde edilen ürün, ekilmiyorsa ithâl olunan miktar, ihracat malı ise ihracat miktarı, fiyatlar, o ülke kamu oyunda önemle izlenir ve bunlar ekonomide kılavuzluk ederek genellikle tarım'da ve ticarette baş çeker.

İstisnasız herkesi ve her aileyi ilgilendirdiği için buğday ve yapıkları (ekmek, un, v.b.) aile bütçelerinin hepsinde yer tutar. Böylece buğday fiyatlarında en ufak bir değişiklik her aile bütçesini etkiler, o da sattığı mal veya hizmetin gelirini ona uydurmak zorunda olduğundan hemen bütün fiyatları harekete geçirir. Örneğin, fiyatlar bir deve kervanı ise buğday (ekmek) fiyatları o kervanın kılavuzu olan hayvan gibidir. O hangi yöne giderse kervan onu izler.

Her memleket fiyatlarının yükselmemesini ister. Halkın geçiminin ucusa mal edilmesi amaçtır. Belediyeler daha çok günlük yiyecek fiyatlarının artmamasına çalışırlar. Fakat bu kolay ve başarıyla yürütülecek işlerden değildir.



Önce fiyat nedir? — Bir malın para ile ölçülen değeridir. Bunu hep biliriz, ama malın durumu üzerinde bilgilerimiz eksiktir. Örneğin «ekmek» bir maldır, fakat her ekmeğe aynı fiyatı veremeyiz. Bir kilo buğdaydan kepeğini az eleyerek 900 gr un alabileceğimiz gibi, daha çok eleyerek 800 gr 720 gr daha beyaz daha az kepekli un da almamız mümkündür. Bu üç undan 500 gramlık ekmekler yaparsak 500 gramlık bu üç ekmeğin fiyatı başka başka olması gereklidir. Demek oluyorki bir malın çeşitleri, nitelikleri kısaca «standard» bilinmeden fiyatı da bilinmez; bunlar bilinmeden fiyatda «narh» da konulamaz.

Elimizde standardizasyon, narh (fiyat) ve kontrol bakımından eski bir belge var: İkinci Sultan Beyazıt'ın Bursa Belediyesi Kanunu (*)

1502 yılında, bundan 469 yıl önce yürürlüğe konan bu belgenin ekmek durumuna ayrılan kısmından bir kaç paragrafını bu sayımızın ayrı bir sütununda veriyoruz. İkinci Ekmekçilik Semineri hakkında bir yazı da yine bu sayımdadır. Yüzyıllar önceki belge ile bu ayın belgelerinin karşılaşılması yukarıda belirtilen görüşün ne kadar doğru olduğunu göstermeye yeter. Osmanlı devrinde hallolunamayan ekmek sorunu, Cumhuriyetin kuruluşundan beri yine üzerinde durulan bir konudur. Bu sorunu kökünden halletmek için zaman zaman yapılan teşebbüsler başarısız kalmıştır.

Daha 1940 yılında Ticaret Bakanlığı buğday standardını yapmış, kontrol merkezlerini laboratuvarlarla teşhir etmiş, gerekli kontrol kadrosunu da yetiştirmiştir. Üç ay sonra yine 1940 da, savaş nedeniyle bu standardlar yürürlükten kaldırılmıştır.

Bugün hala yürürlüğe konulmuş değildir. TSE'de daha sonra yaptığı aynı çalışmalarдан sonuç alamamıştır (**)



Temelde standard olmadan ve bu standardlar kontrol edilmeden malların nitelikleri belli olamayacağından, bu gibi mallara fiat uygulanması ve kontrolü de yapılmayıcağı için «Standardda ve standard kontroluna neden ekonominin temelinde yer verilmelidir» yolundaki görüşümüz artık daha iyi anlaşılmış oluyor.

(*) Bk. Bu sayımız, Sayfa : 19

(**) Bk. Standard sayı : 97 Sayfa : 19

TSE garantisi ile

**qüvenebile.
ceqiniz
kablo**

be-ti grafik

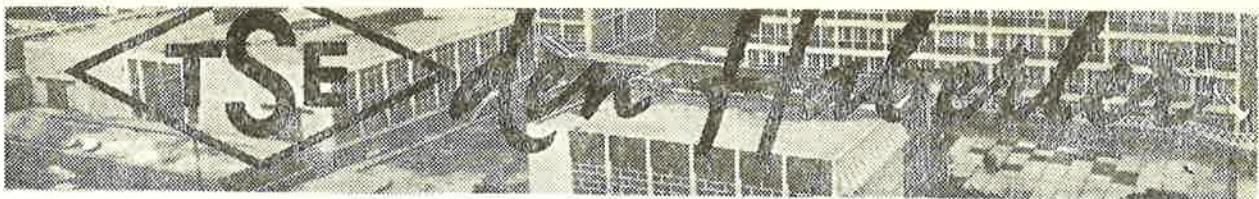
an-ka

an-ka

SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
OKÇUMUSA CAD.
BANKALAR SARAYI
KARAKÖY
TEL : 44 73 07 - 49 01 37

kauçuk ve pvc izolasyonlu
yeraltı, yerüstü, enerji,
tesisat ve gemi kablo-
ları ile,
her nevi kablolar ...

Standard — 90



31. TSE Marka Sözleşmesi bu ay imzalandı



Başbakan TSE Heyetini Kabul Etti

23 Haziran Çarşamba günü öğleden sonra Sayın Başbakan Nihat Erim, makamlarında, TSE Başkanı Faruk A. Sünter ile Genel Sekreter Veliid İsfendiyar'ı kabul etmişlerdir.

TSE Yönetim Kurulunun tebrik ve başarı dilekleri ni ultiştirmak vesilesiyle yapılan bu nezaket ziyareti sırasında, Sayın Başbakan, Türk Standardları Enstitüsünün yurt içi ve yurt dışı çalışmaları hakkında bilgi almışlardır.

Standardizasyon konusundaki yakın ilgilerini belirterek durum ve gelişmeleri yakından izlemek maksadıyla TSE'ye teşrifleri için yapılan daveti kabul etmişlerdir.

Türk Standardları Enstitüsü'nün standardlara uygunluğu belirten TSE Markasını kullanmaya hak kazanan firmalarımızın sayısı her geçen gün artmaktadır.

İstanbul'daki BİKSAN Birelçik Kablo Sanayii ve Ticaret A.Ş. de, 30/6/1971 günü Enstitütün Ankara'daki merkezinde imzalanan bir sözleşme ile, mümüllerinde TSE Markasını kullanan firmalar arasına katılmış bulunmaktadır.

İmzalanan sözleşmeye göre, BİKSAN'ın TSE Markasını uygulayacağı mümüller, TSE 38 «Yalıtılmış İletkenlerin Yapısı» standardına uygunluğu tesbit edilen CT tipi yalıtılmış iletkenlerdir.

TSE adına Başkan A. Faruk Sünter, Firma adına da K. A. Özaltın ve N. Gürsoy'un imzaladıkları sözleşmenin memleketimize ve BİKSAN firmasına hayırlı olmasını dileriz.



Konserve Kutuları Standardlaştırılıyor

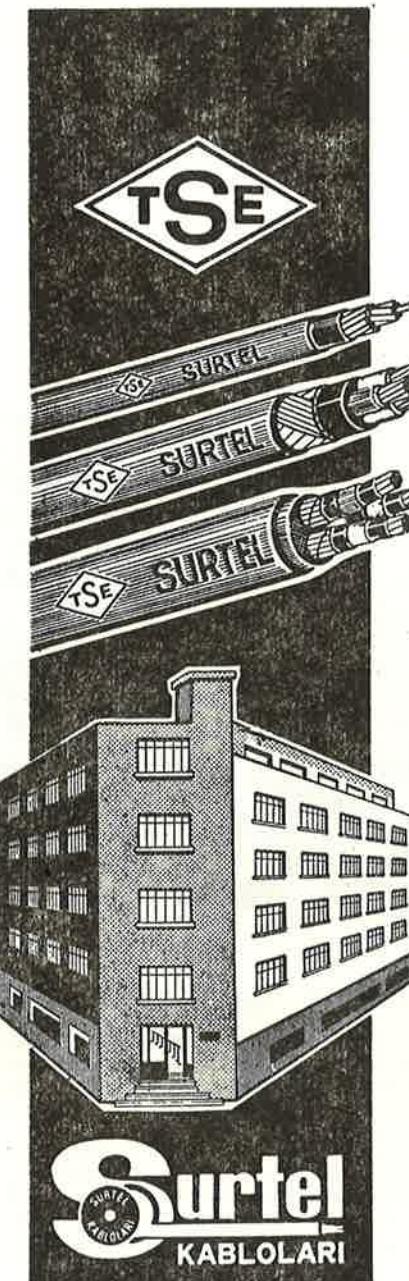
Tüketicim malları arasında çok önemli bir yeri olan konservelerin, sağlık şartlarına ve tüketicinin ihtiyaçlarına en uygun şekilde imâl edilimeli için standardlaştırılmaları kaçınılmaz bir zorunluluktur. Bu konuda girişilecek çabaların başında ise konserve kutularının standardlaştırılması gelmektedir. Kutuların boyutları, teneke kalınlıkları, lakklama, lehim, kaplama v.b. hususlarda hazırlanacak ve uygulanacak olan standard esaslar sayesinde hem halk sağlığı korunabilecek hem de pek çok ekonomik tasarruflar sağlanabilecektir. Standard dışı kutular yüzünden gerçekleştirilemeyen konserve ihracatımızı da bu suretle geliştirmek mümkün olacaktır.

Türk Standardları Enstitüsü, yukarıda önemini kısaca belirtmeye çalıştığımız konserve kutularının standardları konusundaki çalışmalarla başlamadan önce, ilgili resmi ve özel sektör kuru-

luşları temsilcileri ile birlikte bazı prensipler üzerinde görüş birliğine varmak amacıyla bir toplantı düzenlemiştir.

22 Haziran 1971 günü Enstitü Merkezinde yapılan bu toplantıya TSE yetkililerinden başka şu kuruluşların temsilcileri katılmışlardır: Adana Ziraat Fakültesi, Sağlık Bakanlığı, Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T. A. Ş. Botaş Kutu Fabrikası, Tat Konserveleri, TASAŞ, Bursa Konservecilik Araştırma Enstitüsü ve Bilecik Konserve Fabrikası.

Toplantıda, konserve kutularının imalinde kullanılan teneke için ayrı bir standard hazırlanması kararlaştırılmış; ayrıca, lakklama, conta lehim, sızdırılmazlık, kaplama, kutu boyutları ve Teneke kalınlıkları konularında da, hazırlanacak standarda esas olmak üzere bazı prensipler kabul edilmiştir.



**garantisi altında imâl edilen
Yüksek kaliteli**

SURTEL

enerji kabloları

Türk Standartları enstitüsünün kalite belgesini taşımaktadır. o/o 100 Türk sermayesi ile kurulmuş SURTEL fabrikasının kablolarını

GÜVENLE KULLANABİLİRSİNİZ.

1 Kv. } T, TT, TP, NYY, NYCY, NYFY
6 Kv. } ve her tip enerji ve kumanda kabloları
10 Kv. } imalâtına devam edilmektedir.
Pek yakında 15 Kv. lik yeraltı enerji kabloları piyasaya sunulacaktır.

SURTEL fabrikası, mamullerine karşı gösterilen büyük ilgiden kıvanç duyar ve teşekkür eder.

SURTEL KABLO SANAYİI

Anonim Şirketi

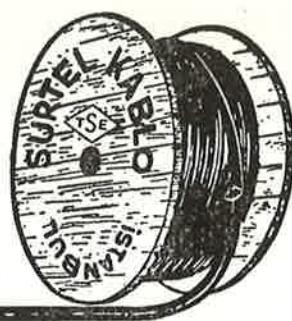
Bankalar, Okçu Musa Cad. No. 80

Karaköy - İstanbul

MERKEZ Tel : 44 65 83 - 49 97 90

FABRIKA Tel : 47 15 43

TELGRAF : Sirkablo İstanbul



BATI REKLÂM

Standard — 91

Teknik Kurul, yeni dönemin ilk toplantısında 7 Türk Standardını kabul etti

1971-72 FAALİYET DÖNEMİ TEKNİK KURUL BAŞKANLIĞINA FARUK A. SÜNTER,
BAŞKANVEKİLLİKLERİNE DE HAYDAR REŞİT KÖK İLE CEMAL ÜNER SEÇİLDİLER

Yeni dönemin Teknik Kurulu, ilk toplantıunu Yönetim Kurulu Başkanı Faruk A. Sünter'in Başkanlığında, 28.6.1971 Pazartesi günü yaptı.

Gündem ve yöntem gereğince, toplantıya açan Başkan Sünter, yeni dönemdeki çalışmalar için başarılılar diledi. Bundan sonra, Teknik Kurul Başkanlık Divanı seçimlerine geçildi. Teknik Kurul Başkanlığı için tek aday olarak Sünter gösterildi ve oybirliği ile Başkanlığa seçildi. Başkan yardımcılarına da Haydar Reşit Kök ile Cemal Üner aday gösterildiler. Seçim sonucunda bu iki aday da Başkan Yardımcısı olarak görevlendirildi.

Gündemde yer alan tadil tekliflerinden kuru fasulya, nohut ve mercimek ile ilgili olanlar gündeme bırakıldı. Ayrıca standardlardan bazıları da gelecek toplantıya bırakıldı. Yapılan görüşmeler sonunda aşağıdaki Türk Standardları kabul olundu :

1 — Sanayide Kullanılan Fosforik Asit - Volumetrik Metodla Kalsiyum Tayini :

Sanayide kullanılan fosforik asitteki kalsiyumun tayinine uygulanan volumetrik metodun prensibini, bu metod uygulanurken kullanılan reaktifleri, cihazı, yapılan işlemi, bir özel hali ve sonuçların gösterilmesini düzenleyen standard, sanayi yönünden önem taşımaktadır.

2 — Sanayide kullanılan Fosforik Asit - Spektrofotometrik Metodla Demir Tayini :

İçerisinde Fe cinsinden % 0,001 den çok miktarlarda demir bulunan mamullere uygulanan bu metod da diğerlerini tamamlar niteliktedir. Standard, metodun uygulama alanını, prensibini, reaktifleri, cihazı, işlemi esaslarla bağlamaktadır.

3 — Turb ve Linyitlerde Benzende Çözünen Ekstrakte Verimi Tayini :

Bu iki kömür türünde, benzende çözünen ekstrakte verimi tayinine dair metodun prensibini, reaktifleri, cihazı, laboratuvar numunesini, işlemi belirten bu standard, bu husustaki manzumanın bir parçasıdır.

4 — Turb ve Linyitlerde Kül Tayini :

Turb ve linyitlerle ilgili deneyeli manzumesinden olan bu standard, ticaret hayatında daima karşılaşılan çok önemli bir konuyu ele almıştır. Bu standarnda da deneyin uygulama alanını, prensibi, cihaz işlemi üzerinde duymusmuştur.

5 — Turb ve Linyitlerde Benzen Ekstraktı - Asetonda Çözünebilen Madde Tayini (Reçine Cinsinden Maddeler) :

Turb ve linyitten elde edilen benzen ekstraktı numunesi esas alınarak, bu ekstrakte asetonda çözünebilen madde (reçine cinsinden maddeler) miktarı tayini için uygulanan bir me-

todu belirten bu standard da, deneyin prensibini, numunenin şeklini, feakтивlerle cihazı ve işlemleri standardlaştırmaktadır.

6 — Kömürde Gravimetrik Metodla Karbon Dioksit Tayini :

Maden kömüründe mineral karbonatlar halinde bulunan karbon dioksitin gravimetrik metod ile tayinine dair olan bu standard da deneyle ilgili hususları standardlaştırmaktadır.

7 — Çinkonun Kimyasal Analizi - Spektrofotometrik Metodla Bakır Tayini :

Bu standard, çinko bulunabilen ba-

kırın tayini için uygulanan iki spektrofotometrik metoda dairdir. A Metodu, içerisinde % 0,0005 arasında bakır bulunan; B Metodu ise içerisinde % 0,0025 — % 0,1 arasında bakır bulunan çinkolara uygulanmaktadır. Bu iki metod, standardda ayrıntıları ile gösterilmiştir.

Teknik Kurul, ilk toplantıda, görüldüğü gibi yedi yeni standard kabul etmiştir.

Teknik Kurul, bu dönemin ikinci toplantısını 2 Temmuz 1971 Cuma günü yapacaktır.



T. Odalar Birliği Heyeti TSE Başkanı Faruk A. Sünter'le

T. Odalar Birliği ile TSE arasındaki işbirliği gelişiyor



Birlik Heyeti TSE Laboratuvarlarını gezerken

Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Başkanı Raif Memduh Onger, yanında Başkan Yardımcısı Sezai Dıblan ve Üye Fehami Kuzeyman olduğu halde, Türk Standardları Enstitüsüne gelerek, Başkan Faruk A. Sünter'i ziyaret etmişler, Enstitü hakkında bilgi alarak laboratuvar çalışmalarını yerinde izlemiştir.

Odalar Birliği Yönetim Kurulunu kutlama amacıyla yapılan ziyaretin bu iadesi çok faydalı olmuş ve iki kuruluş arasında mevcut yakın iş birliğinin daha da gelişmesi ortamını sağlamıştır.

Odalar Birliği erkânı yeniden Enstitüye gelerek laboratuvar ve TSE ile Özel Sektor arasındaki çalışmaların gelişmiş bir düzene sokulması için araştırmalarını südüreceklerdir.

HEICO



GARANTİSİ
ALTINDA

**FLUORESANT
ELEKTRİKTE**

O-T-O-R-O-D-E-H-T-i-R



HEICO
FLUORESANT
BALAST
TRANSFORMOTÖR
VE
OTOMATİK REGÜLATÖR
FABRİKASI

Bankalar, Yanıköprü Sokak No. 38 Karaköy
Tel: 4433 37 - 49 5774 - 49 8938

beti grafiik 12 22 15

Standard — 92

TSE Hazırlık Gruplarında

ELEKTRİK :

- ★ «Akaryakıt Tutuşturucularının Ateşlendirilmesinde Kullanılan Transformatörler» standard tasarısı mütalâaya gönderilmek üzere Hazırlık Grubunda çalışılmaktadır.
- ★ Gerilim Atlama Mesafeleri ve Havada Yalıtma Aralıkları», «Kamu Dağıtım Şebekelerinde Kullanılan Bakır İletkenli Güç Transformatörler» standard tasarıları Teknik Kurul Alt Komitesine sunulmak üzere hazırlanmıştır.

KİMYA :

- ★ «Boraks» ve «Yazı Makinası Şeridi» standard tasarıları Hazırlık Grubunda incelenmektedir.
- ★ «Gülyağı» standard tasarısı Teknik Kurula sunulmuştur.

LABORATUVAR :

- ★ «Sanayide Kullanılan Fosforik Asit - Volumetrik Metodla Kalsiyum Tayini» (ISO/R 848), «Sanayide Kullanılan Fosforik Asit - 2,2' - Bipiridil İle Spektrofotometrik, Demir Tayini» (ISO/R 849), «Turb ve Linyitlerde Benzende Çözünen Ekstrakt Verimi Tayini» (ISO/R 1015), «Turb ve Linyitlerde Küll Tayini» (ISO/R 1016), «Turb ve Linyitlerde Benzen Ekstraktı Asetonda Çözünebilen Madde Tayini» (ISO/R 1017), «Kömürde Gravimetrik Metodla Karbondioksit Tayini» (ISO/R 925), «Çinkonun Kimyasal Analizi - Spektrofotometrik Metodla Eakır Tayini» (ISO/R 1053) standard tasarıları Teknik Kurula sunulmuştur.
- ★ «Ham Bakırın Kimyasal Analiz Metodları» ve «Bakır Alaşımlarının Kimyasal Analiz Metodları» standard tasarıları üzerindeki çalışmalarla devam edilmektedir.

MAKİNA :

- ★ «Kalorifer Radyatörleri Konsol ve Kelepçeleri» standard tasarısı Teknik Komitesinden geçmiş olup, Hazırlık Grubunda incelenmektedir.
- ★ «Lastik Hortumlar ve Askıları» standard tasarısının Alt Komitesi yapılmış olup, Teknik Kurula Sunulmak üzere hazırlanmaktadır.

ORMANCILIK - ORMAN ÜRÜNLERİ :

«Soymalik Çam Tomruğu», «Kavak Kerestesi», «Odun (Ambalajlık)», «Ambalaj Talaşı», «Ahşap Kaplama Levhaları», «Kurşun Kalemlik Odun», «Sırık, Çubuk» standard konularının Teknik Komiteleri kurulmuştur.

PETRO - KİMYA :

Kendi Ağırlığını Taşıyabilen Plastiklerin Yanabilirliğinin Tayini Metodu, Plastiklerin Isı İle Doğrusal Genleşme Katsayıları, Sert Plastiklerin Basınç Dayanım Özelliğinin Tayini standard tasarıları Hazırlık Grubunda görüşülmüş olup, mütalâaya gönderilmek üzere hazırlanmaktadır.

TEKSTİL :

TS 661 «Örme İç Çamaşırı »standard tasarısı gereklî düzeltmelerden sonra Teknik Kurula sunulmuştur.

ZİRAAT :

- ★ «Sucuk» ve «Pastırma» standard tasarıları Teknik Kurul gündeminde alınmıştır.
- ★ «Kestane», «Mahlep» ve «Kuru Vişne» standard tasarıları Alt Komiteden geçmiş olup, Teknik Kurul için hazırlanmaktadır.
- ★ «Et Mamulleri Muayene Metodları», «Kavun», «Kuru Erik» ve «Yumurta» standard tasarıları ilgili kuruluşlardan gelen mütalâalara göre Hazırlık Grubunda olgunlaştırılmıştır.
- ★ Sterilize Süt», «Karnabahar», «Sarmısaç» ve «Lahan» standard tasarılarının Hazırlık Grubunda incelenmeleri tamamlanmış olup, ilgili kuruluşlara mütalâaya gönderilmek üzere hazırlanmaktadır.
- ★ «Havuç», «Karpuz» ve «Enginar» standard tasarıları Hazırlık Grubunda incelenmektedir.
- ★ «Dolmalık Biber», «Kereviz», «Marul», «Kuşkonmaz», «Patlıcan», «Bayır Turbu» ve «Turfanda Patates» standard tasarılarının Teknik Komiteleri kurulmuş olup, Komite çalışmalarına başlamıştır.

MÜTALÂALARI ALINMAK ÜZERE İLGİLİ KURULUŞLARA GÖNDERİLEN STANDARD TASARILARI :

ELEKTRİK :

— «Sabit Tesis Kurşun - Asit Akümülatörleri»
«Yol Verme Kurşun - Asit Akümülatörleri»
«Cer Kurşun - Asit Akümülatörleri»,
«Kati Yalıtkanların Elektrik Yalıtkanlığı Direncinin Tayini için Deney Metodları» standard tasarıları.

İNŞAAT :

— TS 19 «Portland Çimentoları» standartı revizyon tasarısı ikinci defa mütalâaları alınmak üzere ilgili yerlere yollanmıştır.

KİMYA :

— «Oluklu Mukavvalar ve Oluklu Mukavva Kutular» standard tasarısı.

MAKİNA :

— Uç Demirleri (Kulaklı Traktör Pullukları İçin)
«Piston ve Pimler (İçten Yanmalı ve Patlamalı Motorlar İçin)», «Segmanlar (Araç Motor Pistonları İçin)», «Asansörler (Elektrikli, Yük Taşıma İçin)» standard tasarıları.

ORMANCILIK - ORMAN ÜRÜNLERİ :

— «Kibrilik Kavak Tomruğu» standard tasarısı.

TEKSTİL :

— «Sicim», «Pamukta Yabancı Madde Yüzdesinin Tayini» standard tasarıları.

KILIÇOĞLU

Toprak Sanayii ve Ticareti Anonim Şirketi

E S K İ S E H İ R

Kiremit, Tuğla ve Ateş Tuğası Fabrikaları
HER NEVİ KIREMIT, TUĞLA
VE ATEŞ TUĞLALARI

EN İYİ KALİTELİ MALLARIYLE DAİMA
MÜŞTERİLERİNİN EMRİNDEDİR.

Adres : Posta Kutusu 7
Bursa Caddesi No : 21
Eskişehir

Telgraf adresi : KIREMIT
Telefon No. : 13 64 — 21 05 — 41 99

Not : Yapı Endüstri Merkezi'nin İstanbul ve İzmir Sergilerindeki Standlarımız ve OR-AN Yapı
Endüstri Merkezi'nin Ankara Sergisindeki Standımızı göründüz.

Standard -- 93

EKMEKÇİOĞLU

TUĞLA KIREMIT VE ASMOLEN FABRİKALARI

SATIŞ ŞUBELERİ:

İSTANBUL Meclisi Mebusan Cad. Arhan Salıpazarı - İstanbul
☎ : 49 58 02 - 44 81 29

KADIKÖY MühürdarFuat Bey Sokak Taşas İş Hanı kat I
Kadıköy - İstanbul ☎ : 36 13 42 - 36 48 98

UMUM MÜDÜRLÜK
Meclisi Mebusan Cad. Arhan
Salıpazarı - İstanbul
☎ : 43 50 00

Standard -- 94

Bilgi Verici Etiketleme Üzerine

Muzaffer UYGUNER

Bu yıl içinde kabul edilen Türk standardları arasında «Bilgi Verici Etiketleme» standarı da bulunmaktadır. ISO'nun 436 sayılı rekomandasyonundan dilimize aktarılan bu standarda göre, bilgi verici etiket «Belirli malların niteliklerine dair bilgi vermek üzere hazırlanan ve bu mallara iliştirilen, böylesce tüketicilerin uyarılmasına yarıyan etiket»'tir.

Bilgi verici etiketleme üzerine, ülkemizde ilk kez, Taner Berkün'ün, Standardlar ve Tüketicisi başlıklı yazısında bilgi verilmiştir (1). İhtiyar standart denetimindeki metodalar üzerinde durulan ve tüketicilerin durumu hakkında bilgi verilen bu yazida, «Bilgi veren etiket sistemi» altbaşlığı altında şu bilgi verilmiştir : «Bu sistemde ise, mamülün üzerinde konan etiketlerle tüketiciye, o mamülün ana unsurları hakkında doğrudan doğruya gerekli bilgilerin verilmesi öngörmektedir. Bu etiketler, bir tarafsız kamu kurumu tarafından onaylanır. Etiketlerin hazırlanmasında esas teşkil eden testler, mevcut standardlara göre yapılır».

Etiketlerle, alıcıya, satılan her malin modeli, temel özelikleri, herkesin anlayabileceği açıklıkta ve ayrıntılı olarak belirtilebilir. Böylece, alıcılar, malları karşılaştırarak bir yargıya varır ve kendi ihtiyaçını karşılayacak olanı seçebilir. Kendisinin ihtiyaçına yarayacak kriterlerin böylece malla karşılaştırılması sonunda aradığını bulabilen alıcı da alımdan memnun kalır.

Bazlarına göre, «Etiketler, tüketiciye malların kullanım özelikleri (performans) ve bazı özel ihtiyaçlarının karşılanabileme imkânları konusunda aydınlatamamaktadır. Tüketicinin bu bilgileri elde edebilmesi için öncelikle bu konuda bir eğitim görmüş olması ve ayrıca özel çabalar harcaması gereklidir» (2).

Gerçekten de alıcının biraz bilgi sahibi bulunması şarttır. Ama bir mal almak isteyen, bir mal ihtiyaç duyan kişinin bu mal hakkında bilgi alması doğaldır. Bir mal hakkında bilgisi olmayan bir tüketicinin o mala ihtiyaç duyması söz konusu olamaz. Duyulan ihtiyaç, malın kriterlerini de ortaya koymak açısındandır. Bilgi verici etiketleme kullanılmayan ülkemizde bile, bir mal alırken, ben su ve bu yolda bir şey istiyordum, diyen alıcının pek çok olduğunu söylemeliyiz. Aksi halde, ne almak istediğini bilmeyen bir alıcıdan başka bir alıcı ile karşılaşmadığımız söylenebilir.

ISO'nun yaptığı ve dilimize aktarılmış yürürlüğe konulan «Bilgi Verici Etiketleme» standardında da tüketicilerin bilgi seviyesi üzerinde durulmaktadır. Standarda göre, «Etikette yazılanlar, söz konusu malın, bilgisi orta derecede olan tüketicilerin anlayabile-

cığı şekilde olmalı ve kendilerine tutarlı bir seçim yapma olasığını veren veya malın kullanılması ve maldan yararlanmaları hakkında aydınlatıcı bilgileri açıkça birbirten bir nitelikte bulunmalıdır». Standart, etiketlerin aynı olmasını da gerekli bulmuştur. Aynı çeşit mallar için aynı model etiket kullanılması zorunluğuna işaret olmaktadır standartda. «Ancak, bu etiketlerin türlerinde yazılı rakamlarla özeliklerde farklılık olabilir. Tüketicisi, aynı model etiketlerde yazılı bilgi, rakam ve özelikleri karşılaştırma suretiyle mallarda seçim olanağını elde edebilmelidir».

Bilgi verici etiketlemenin uygulanması konusunda bazı kuralları tesbit etmek amacıyla güven standardı, bu kuralları üç maddede toplamıştır :

«1. Bir malın kullanım özelikleri veya bileşimi ile ilgili teknik nitelikteki bilgiler, bilgi verici etiketlerle tüketiciye bildirilmek istediği ve belirli mallar için mevzuatı bu konuda özel hükümler bulunmadığı takdirde, söz konusu özeliklerin belirtilmesi ve malların muayene ve deney metodları, Türk standartlarına uygun olmalıdır».

Burada, standard dışında bir mevzuatın esas alınması hali bir istisna olarak belirtilemiştir. Bunun dışında, Türk standartları esas alınmıştır. Gerek özelikler ve gerekse muayene metodları Türk standartlarında belirtilenler olacaktır.

«2. Etiketleme kurallarında, her tip mal için, özellikle aşağıdaki açıklamalar yer almmalıdır :

a) Tüketiciyi duyurulması öngörlülen özeliklerin ve herkes tarafından anlaşılabilecek şekilde hazırlanmış bir liste,

b) İlgili standartdaki deney ve ölçme metodları,

c) (b) fikrasında sözü edilen deney ve ölçme metodları sonucuna uygun olarak bir standart terimler listesi ve bu listede özellikle çok kullanılan (extra, yılanabilir, paslanmaz gibi) terimlerin açıklanması,

d) Gerektiğinde standart bilgi verici etiket örneği».

Bu kural, her mal için özel bir etiketleme talimatı yapılacağına dejirilmektedir. Çünkü, her malın özelliği özel bir talimatı gerekliliği kılmaktadır. Buna göre, (a) fikrası, malın özeliklerinin ne olduğunu belirtmesini ve bunların madde madde yazılmasını öngörmektedir. Bu, bir kitapçıkta alt alta yazılabilen gibi, Fransa'daki COFREET'in kumaşlar için düzenlediği ve 32 ayrı ihtiyale göre hazırladığı bir simgeler sistemi kullanılarak da yapılabilir. Bilindiği gibi, COFREET (Comité français de l'étiquetage pour l'entretien des textiles), kumaşların yıkanma, ütülenme, renk solması ve te-

mizleme özelliklerini bir simgeler sistemi ile tüketiciye verebilmekte ve bunları garanti etmektedir. Yıkama için tıpkı, ütüleme için itütü, solventlerle temizleme için daire ve renk solmazlığı için de üçgen simge olarak kullanılır. İrakta ve bunların içine konulan işaretlerle kumaşların tâbi tutulacağı işlemi verilebilmektedir. Böylece, kumaşın niteliği ortaya çıkmakta ve tüketiciler de kendi ihtiyaçlarına göre (tabiatıyla keselerine göre de) seçim yapmaktadır.

(b) fikrasındaki husus açıktır ve ilgili standartla ilişkisi belirtmektedir.

(c) fikrası ise, çok kullanılan bazı terimlerin tam olarak belirtilmesi zorunluğuna dejinmekte ve kullanılan terimlerin sınırlarının iyice çizilmesini gerekliliği bulmaktadır. Buna göre, «ekstra»nın ne olduğu iyice belirtilecektir. (d) bendine göre, o mal için kullanılacak etiketin örneği de talimatka eklenecektir. Fransa'daki COFREET, bunları da belirtmektedir.

«3. Etiketleme kuralları, malların standartları ile birlikte aynı zamanda yayımlanmalıdır».

Bu kural, standarda konu olan bir malın etiketlenmesinin zorunlu görülmemesi halinde yapılacak işlemi göstermek ve etiketleme talimatının standartla birlikte yayımlanması gerektiğini belirtmektedir.

Verilen temel özelikler dolayısıyle, alıcılar bu sistemi uygulayan üretici ve dağıticilar arasında şekli ve özgür bir anlaşmanın var olduğu ve kamu gücünün de bunu uygun bulduğu kabul edilir. Bu bağlantı, hatalı bütün malların, gerekken hallerde (3), parasız değiştirilmesi zorunluğunu da yükler saticuya. Malların kalite sınıfı ne olursa olsun sonuç değişmez.

Etikette yazılı özelikler, deney metodları ve bunların denetimi, karşılaşmayı mümkün kılmak üzere, standartlaşdırılmıştır. Bilgi verici etiketlemede tüketiciler, üretici ve dağıticı meslek kuruluşları ve nihayet ulusal standart kurumları arasında işbirliğini zorunlu kılmaktadır (4).

(1) Taner Berkün, Standardlar ve Tüketiciler, STANDARD sayı : 91, sayfa : 19, 27.

(2) Taner Berkün, a.g.

(3) Standardlara uygunluk markaları ve uygulamasında olduğu gibi, burada da parasız değiştirme söz konusudur ve bu yazımızda anılan şekli ve özgür bağlantının bir sonucudur.

(4) Bu konuda daha fazla bilgi için bak : G. Lavialle, Les méthodes d'information du consommateur, Courrier de la Normalisation, sayı 200; B. Thoré, Essais Comparatifs et étiquetage descriptif, Courrier de la Normalisation, sayı : 210.

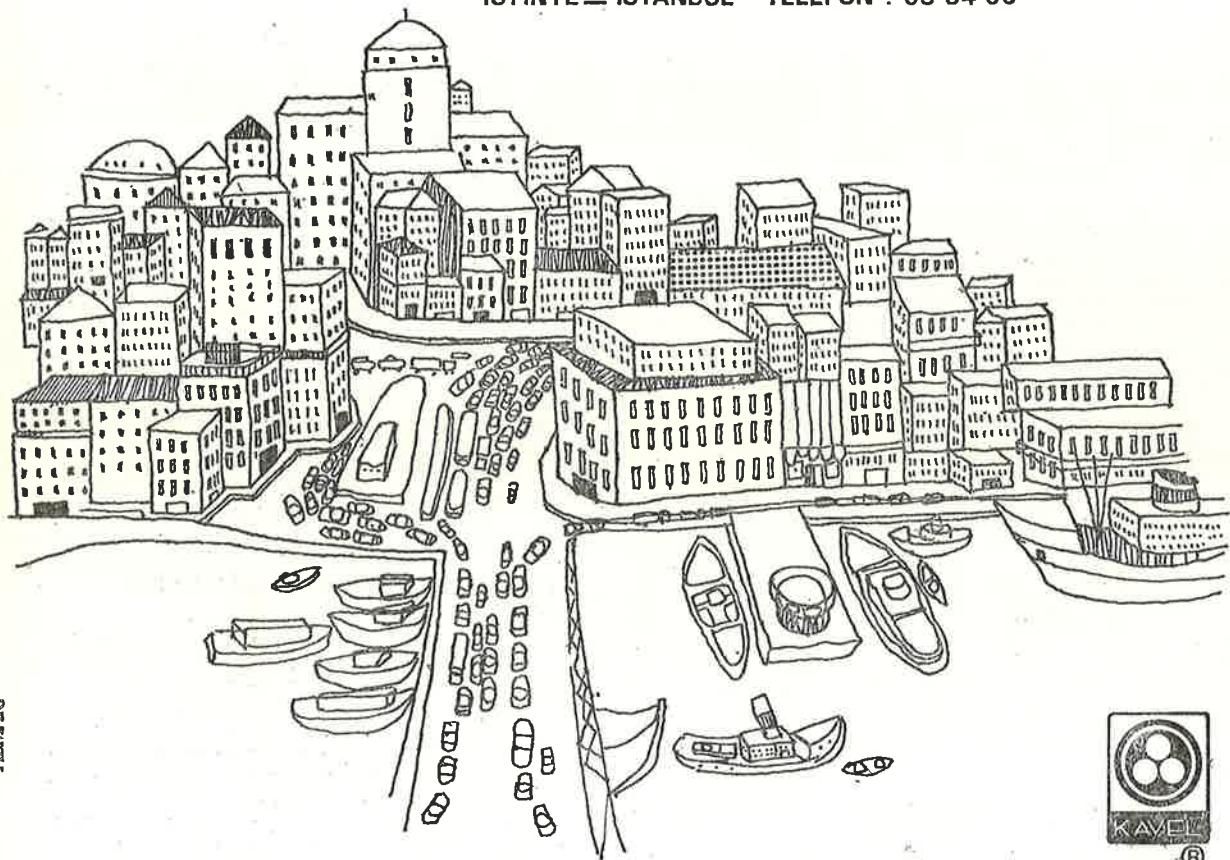
burası istanbul

Türkiye'nin endüstri merkezi.
Her yıl dev adımlarla gelişen en büyük kent.
Kibritten otomobile kadar
her şeyi yapan fabrikaların toplandığı yer.

Fabrikalar da insanlara benzer.
Onlar da enerjiye muhtaç.
Devamlı ve kesintisiz elektrik enerjisine.
Ve elektrik enerjisini taşıyan yeraltı kablolarına.
Fabrikaların candamarı olan yeraltı kablosuna.

Burası İstanbul.
Bu kente kilometrelerce KAVEL yeraltı kablosu
her gün bıkmadan, usanmadan ve yorulmadan
fabrikalara elektrik enerjisi taşır.

Tipki insan vücudundaki candamarı gibi.
KAVEL KABLO ve ELEKTRİK MALZEMESİ A.Ş.
İSTİNYE — İSTANBUL TELEFON : 63 34 00



Standard — 95

Tekstil Mamullerinin Normal Depolama Şartlarında Çürüme Derecelerinin Tayini

Ferit ÖZGİRGİN

İlk kükürt boyası 100 yila yakın bir süre önce (1873) de bulunmuştur. 1899 da; bugün de, fiyatının ucuzluğu ve hasıklarının (ışık ve yıkama) elverişli oluşu bakımından, geniş ölçüde kullanılan kükürt siyahı T bulunmuştur.

Kükürt boyalarında (İndocarbon tipleri hariç) boyalı molekülüne bağlı olmamış kükürt bulunur.

Kükürt, hava ve rutubetli ortamda, aşırı sıcaklıkta, sülfrik asit haline geçerek, tekstil maddesinin dayanımını azaltabilir.

Buna karşı, boyama işlemi sonunda yıkama banyosuna sodyum asetat, soda veya ikisinin karışımı katılır.

Boyanmış mamullerin kurutulmasında, veya sıcak kalanderde tampon tuzlarının afin olmayışi ve miğrasyona temayülü göstermesi sonucu, çürüme olabilir. Yıkamadan sonra katyonaktif maddelerle işlem suretiyle, boyalı ile, yıkamaya dayaklı bir bileşik teşkil edilebilir.

Çok ucuz ve hasıkları iyi olan kükürt boyaları, bir çok ihtiyaçlar için yeterlidir. Yukarıda deñinilen işlemler suretiyle, kükürdüün yol açtığı çürüme olayları da önlenebilir.

Memleketimizde kullanılan kükürt boyalarının büyük kısmı, Tarsus Mensucat Boyaları Fabrikasında, yerli olarak imâl edilmektedir. Benzenden hareket edilerek, klorlama ve nitrolama suretiyle, ara maddeleri de yerli olarak imâl edilebilmektedir. Bu itibarla, Memleket ekonomisi bakımından önem taşımaktadır.

Kabul edilen standard, ASTM-26 esas alınarak, normal şartlarda, kükürt boyalarıyla boyanmış mamullerde çürüme derecesinin tayini için hazırlanmıştır.

Bu standardın, gerek işletme densasyonu engelleyici bir düzeni kontrolü, gerekse tüketici yönünden faydalı olacağı düşünülmüştür.

Usulün prensibi, kontrollü şartlar altında buharlama işlemine tutulan nümunenin tanık deney nümunesine kıyasla benzeri depolama şartlarında, dayanımındaki azalma derecesinin tayininden ibaretir.

Nüümune alma: Her partinin gelişî güzel % 5 inden nüümune alınır. Deney nüümunesi 2 ye bölünerek, biri tanık kullanılır.

Kullanılan cihazlar :

1 — Lâboratuvar etiüvi veya
2 — Buharlama kazanı.

1 — Etiüv: $135 \pm 2^{\circ}\text{C}$ a ayarlanabilecek, içindeki havayı 2 dakika da değiştirebilen büyülükte, özel nüümune tutuculu ve hacminin her 28 L sine 25 g nüümune düşecek kapasitede ve içerisinde, 2 L buhar için 1700 g ağırlığında metal bir kap bulunacaktır.

2 — Buharlama Kazanı: Düzgün şekilde buharla beslenen, sıçaklık ve basınç kontrollü ve kon-

İŞLEM :

Etiüvde

Deney nüümnesi 1 saat ısıtılır ve 28 L ye 20 mt hesabiyle su veya buhar etiüve alınır. 6 saatta 5 kez su alınmalıdır.

Buharlama

Nüümeler, 8 saat atmosfer basıncında asılı olarak buharlanır, çıkarıldıktan sonra standard atmosfer şartlarında 6 saat tutulur.

İşlem görmüş ve görmemiş nüümelerin kompa dayanımları, 10 nüümune üzerinde ölçülerek, bunların ortalamaları alınır.

Çürüme derecesi (ϕ), şu formülle bulunur:

$$\phi = \frac{m_1 - m_2}{m_1} \times 100 \%$$

m_1 = İşlem görmüş)
 m_2 = İşlem görmemiş)
nüümelerin ortalama dayanımlarıdır.

İş Adamları

TÜRKİYE İKTİSAT GAZETESİ

Okuyor

Türkiye ve Dünya'da cereyan eden iktisadi olayları yakından takip edebileceğiniz yegane gazete

TÜRKİYE İKTİSAT GAZETESİ'DİR.

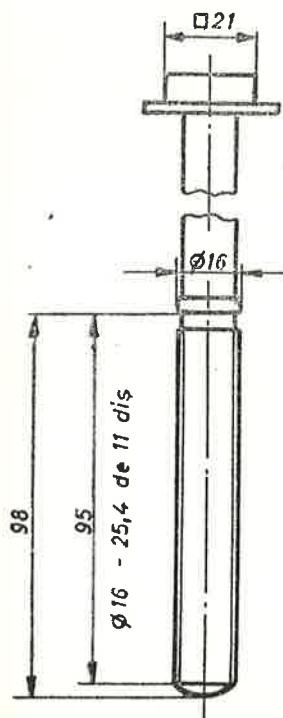
Abone İçin İmrazaat :

Karanfil Sokak No. 56, Bakanlıklar - Ankara

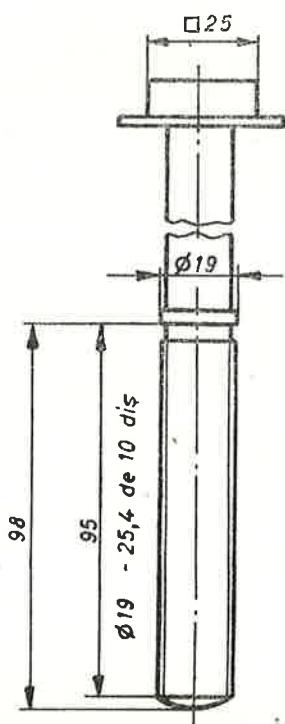
Standard — 102

Ölçüler mm dir

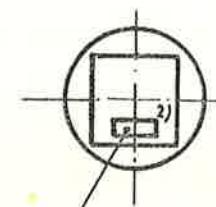
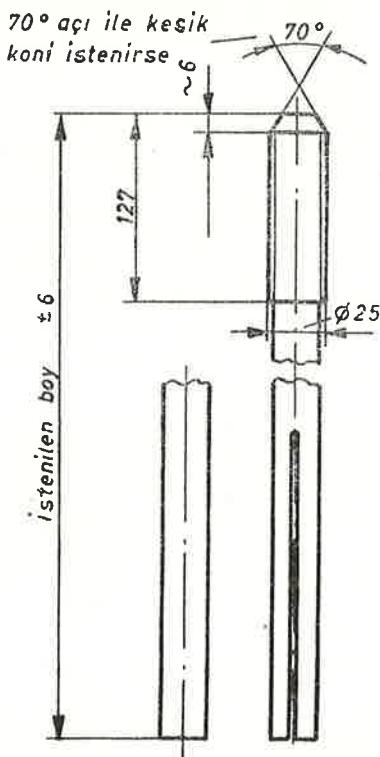
16 mm lik DÖVÜLMEMİŞ
DÖRT KÖŞE BAŞLI KAYA
SAPLAMASI



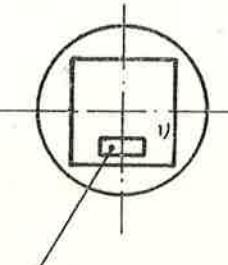
19 mm lik DÖVÜLMEMİŞ
DÖRT KÖŞE BAŞLI KAYA
SAPLAMASI



25 mm lik UCU YARIK
SAPLAMA



Boylamasına SAPLAMA BOYU cm olarak yazılmalı.



KUVVETLİ ALTİGEN SOMUN

GERİLME DAYANIMI

AKMA YÜKÜ

KOPMA YÜKÜ

NOT: Yüksek dayanımlı saplamaların başına:

- 1) bir üçgen konmalı.
- 2) beş yıldız konmalı.

ŞEKİL - 1 Çapları 16, 19 mm olan dört köşe başlı saplamalarla, 25 mm lik yarık uçlu saplamaların esas boyutları

YENİ Standardlar

- I -

KAYA SAPLAMALARI STANDARDI

Doç. Dr. Tacettin ATAMAN
TSE Maden Hazırlık
Gr. Başkanı

Son 30 yılda, önce yer altında tavanın tıhkiminde (roof bolting) sonra da açık arazide, örneğin yamaçların stabilizasyonunda kullanılmaya başlanan ve bu gün Amerika Birleşik Devletlerinde ve Avrupa'da geniş çapta kullanılan çelik çubuklar, kayaların tıhkiminde büyük bir rol oynamaktadır. Madencilerin çok eski tıhkim malzemesi olan maden direklerinin yerine, kısmen de olsa bu saplamaların kullanılması, esasen mahdut olan yeraltı boşluğunun bu saplamalarla az ısgali ye havalandırımda, hava cereyanına karşı daha az bir direnç göstermesi ve aslında saplamaların ağaç tıhkimata göre daha da ucuz olması gibi avantajlar taşımaktadır.

8 saatlik bir vardiyada iki işçinin delik delip bu saplamaları tesbiti işi incelenecək olursa, bu sistemin klasisik bağ bağlamaya göre çok daha hızlı yapıldığı görüllür. Bu suretle yer altında işletmelerinde tıhkimat işçisi sayısı azalmakta ve böylece kaza ihtiyimali de o nisbette az olmaktadır.

Amerika Birleşik Devletlerinde yılda milyonlarca, Avrupa maden ocaklarında ise yüzbinlerce saplama kullanılması, bu konunun pratik önemini ortaya koymaktadır.

Memleketimizde ilk defa 1950-1951 yılında Zonguldak Kömür Hav-

zasında, Üzülmek bölgesinde, denemek amacıyla 20-30 tane uygulanmış olumlu sonuçlar alınmıştır.

Demir - Çelik sanayimiz bu saplamaların ham maddesi olarak gereklili çubukları imal ettiği takdirde, T.K.I. ve Etibank gibi Devlet teşekkükleri ve Karayolları, Demir Yolları, Su İşleri gibi Kamu teşekkükleri ilk önce bu saplamaları kendileri imal ederek uygularlar ve muvaffak olundukça uygulama alanları genişletebilir.

Bazı kaya saplamalarının gövde kısmını çevirerek kurtarıp tekrar kullanma imkânı sağlanabilmektedir. Örneğin, kabuklu kaya saplamaları. Bu tip saplamaların, özellikle, kısa ömürlü bacalarda kullanılması yerinde olur.

Kaya saplamalarının çalışmaları çeşitli şekilde olur:

- 1 — Saplamalara belli bir gerilme verilerek ince kaya tabakaları birbirine bağlanır. Böylece kuvvetli bir giriş meydana gelir.
- 2 — İlk önce kaya tabakasını, onu izleyen kalın kaya tabakasma bağlar. Böylece zayıf tabaka kuvvetli tabaka asılmış olur.
- 3 — Kayaların düşmesini öner.

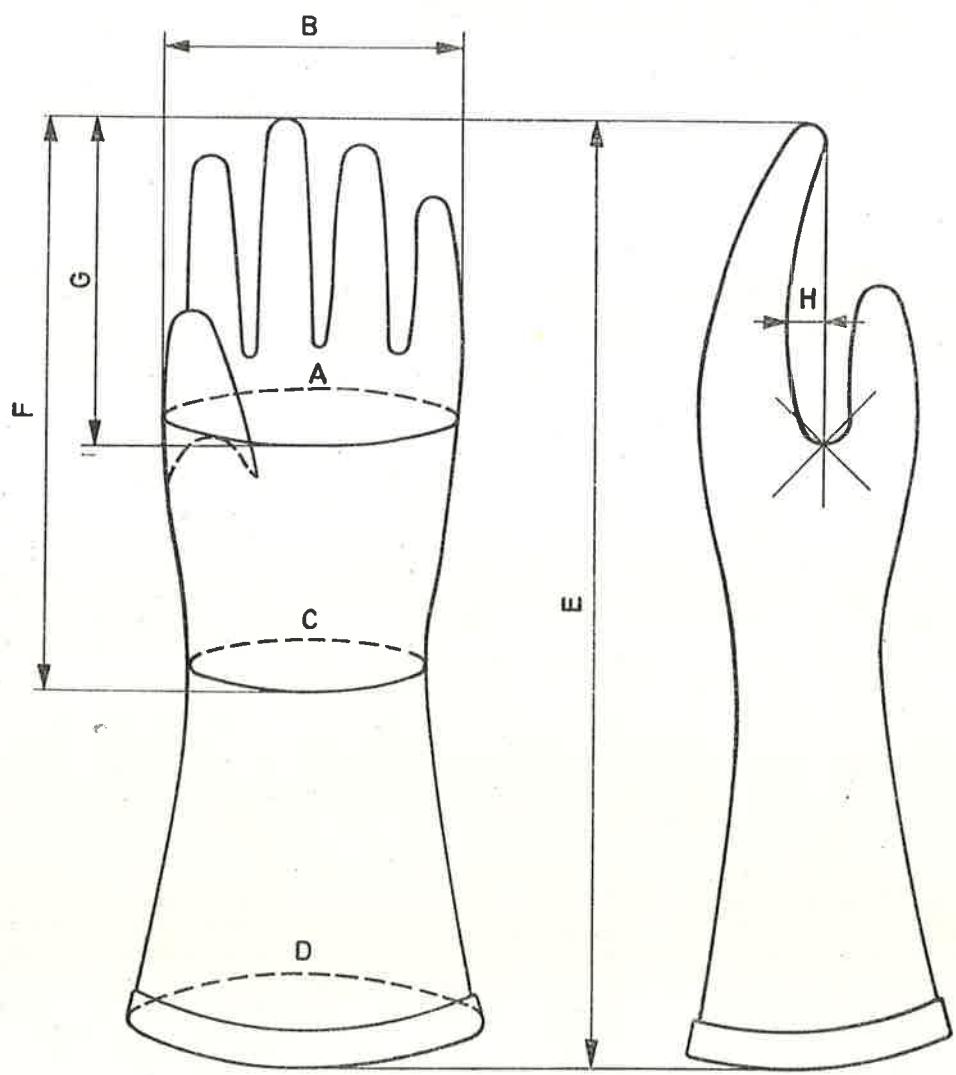
4 — Kaya tabakalarının kaymalarını önlemek için, yer yüzündeki arazi yamaçlarında uygulanan saplamalar makaslamasına (shear) çalışması.

Bu iki tip kaya saplaması, bütün kullanılan kaya saplamalarının % 95 ini teşkil etmektedir.

Önce delik delme makinası ile 1 1/4" lik (32 mm) bir delik delinerek içine 7/8" luk kaya saplaması yerleştirilir. Bir parmaklık kaya saplamaları için 1 1/2" luk (= 38 mm) delik delinmelidir.

Perfo - bolt denilen kaya saplaması tipinde, delik çapından küçük ve saplama çapından büyük ve delikli boru biçiminde saçıtan yapılmış bir kalıp önce deliğe sokulmakta ve içine civik cimento harç basınçla doldurulmakta ve saplama bu kalıp içine çekiçle vurularak sokulmaktadır. Böylece civik cimento harç, kalıp deliklerinden dışarı fışkırarak saplama gövdesi ile delik arasındaki boşluğu doldurmaktadır. Bu sistem, İsviç'te ilk kez kullanılmıştır. Avantajı: saplama gövdesiyle delik kenarı arasındaki boşluğun beton ile doldurulması ve böylece titresimlerle (lâğım atmaları kayaları titreşterir) saplamaların gevşemesini önlemesidir.

Bu sistem, bu standard kapsamı dışında bırakılmıştır.



ŞEKİL-1 Alçak gerilim için kauçuk yalıtkan eldiven.

Alçak Gerilim İçin Yalıtkan Lastik Eldivenler Standardı

Kemal TAN

Elektrik denilen hem sevilen, bir fikir verebilmek için, örnek o istenilen, hem de korkulan ve kuru kafası, ölüm tehlikesi ile dehşet duyan sevgiliye dokunabilmenin de özellikleri olacağı doğal bir düşüncedir. Sevgililerin kimi ipek eldivenle dokunmaya, kimi çiplak el ile dokunmaya izin verir ve bundan hoşlanır; elektrik ise ancak yalıtkan eldivenlerle dokunmaya izin verir. Buna dikkat edilmeden ona dokunursanız, diğer sevgilileriniz gibi size küsmez, bir daha dokunamamanız için sizi ahirete göndermeyi dener.

Bu nedenle alçak gerilim de¤imiz ve çoğu 380/220 Volt gerillimli olan elektrik tesislerinde çalışacak ve uğrásacak olanların elerine takması gereklili bulunan eldivenlerden lastik eldivenleri ve bununla ilgili Türk Standardını sizlere bu yazımızla takdim etmek istiyoruz.

Türk Standardları Enstitüsü-nün sizlere tanıtım istediği «Alçak Gerilim İçin Yalıtkan Lastik Eldivenler» standardı, önce Teknik Komitesince, Fransız Standardlarından NF C 18-415, NF T 46-002 ve TS 212 den faydalananlarla, hazırlanan tasarı üzerinde Elektrik Hazırlık Grubunca gereklili ilk incelemleri yapıldıktan sonra Üniversiteler, Resmî ve Özel Mütesseseler ile ilgili imalatçılarından 81'ne mütlâaları için gönderilmiştir.

Gelen mütlâaların ışığı altında son düzeltmeleri yapılan tasarı, 27.1.1971 tarihinde TSE Teknik Kurulu tarafından kabul edilerek TS 899 No. ile Türk Standardları arasında yerini almıştır.

Standard konu, Tarif, Kapsam bölümündeki 0.1inci maddesinde konusunu, «Alçak gerilim tesislerinde çalışacaklar için kauçuktan yapılmış yalıtkan eldivenlerin tarifine, sınıflandırma ve özeliklerine, muayene ve deneylerine, piyasaya arz şekli ile denetleme esaslarına dairdir» diye açıklamakta ve tarifler olarak:

- Esneklik,
- Kolluk,
- Boy,
- Numara,
- El çevresi,
- Bilek çevresi,
- Kolluk çevresi,
- Daldırma,

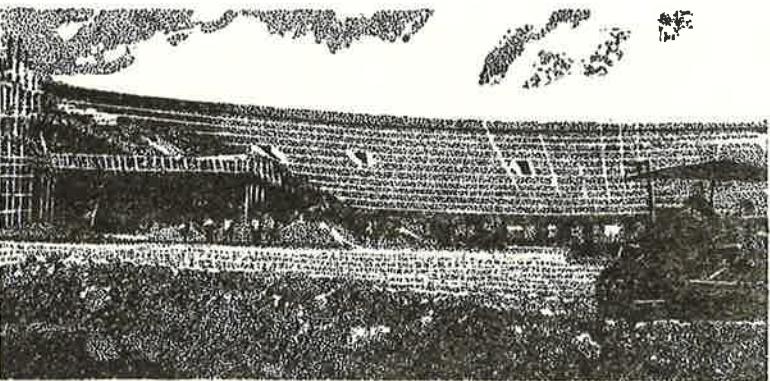
herhangi bir yanlış anlaşılma önləyecək açıklıkta verilmektedir. O-kuyularımıza tarifler hakkında

zaman eldivende delinme meydana gelmemesi deneyin olumlu sonucu olarak kabul edilmiştir.

Yalıtkanlık deneyinde ise yüksek gerilim deneyi sırasında ve deneyin ikinci yarısında 5 kV luk gerilimin bir mili ampermetre üzerinden uygulanmak ve gececek akımın 5 m A den az olması yani eldiven yalıtkanlığının 1 megohm'dan az olmaması halinde deneyin olumlu kabıl edileceği esası bulunmaktadır.



METAŞ
Nervürlü
IIIa Çeliği
Betonarme İnşaatta
% 40 TASARRUF
Sağlıyor *



Balkanların en büyük ve modern stadyumu olarak inşa edilmekte olan İzmir Olimpiyat Stadyumunda, tamamen Metaş Nervürlü IIIa çelikleri kullanılmaktadır.

TÜRK STANDARTLARI ENSTİTÜSÜ'nün  garantisine sahiptir

METAŞ İZMİR METALURJİ FABRİKASI T.A.Ş
Kemalpaşa şosesi Işıklar Köyü girişi - İZMİR
P.K. 458 - İZMİR • Telgraf: METAŞ - İZMİR
Telefon: 39740

Amerika'dan Şismanlık Dalgası Geliyor

Herkes kadınların gittikçe incelmekte olduğunu söyler. Bu genel kanının yanlış olduğu, kadınların dünyeye kıyasla bugün daha çok gelişikleri, bilinçli bir yolla saptanmış bulunuyor.

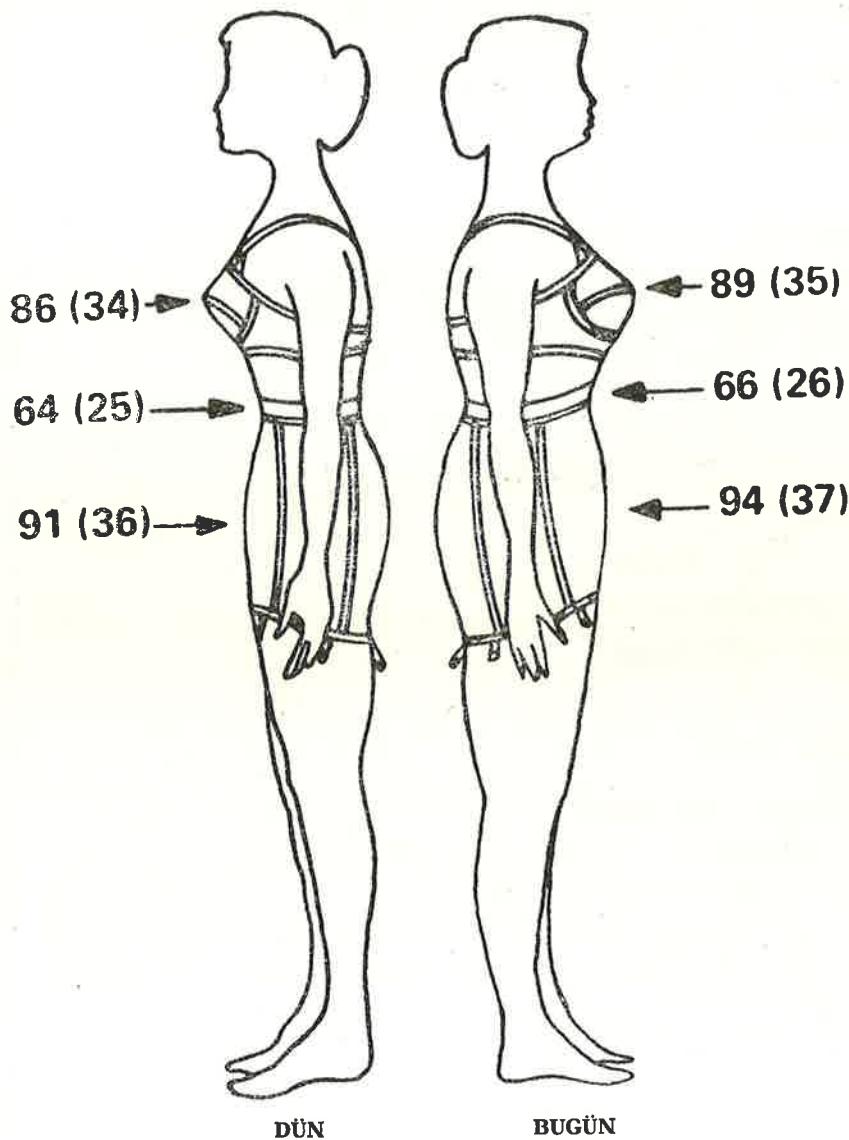
Amerikan Standardları Millî Bürosu (NBS) bundan 13 yıl önce kadın giysileri için standard araştırmaları yapmış ve buna göre hazırlanan standartlar yürürlüğe konmuştu.

Bu standartları elde edebilmek için Tarım Bakanlığı ile iş birliği yapılmış, Amerikalı bütün Çiftçi ve Kooperatif Kuruluşlarının yardımına yarayan anketlerde elde edilen ölçüler, kadın giym standardlarının hazırlanmasında esas alınmıştır.

Aradan geçen 13 yıllık süreden sonra, piyasa araştırmalarının «bedenler geliyor» ikazı üzerine, bu standartların tekrar gözden geçirilmesi zorunlu görülmüş ve aynı anket tekrarlanmıştır. Bu son ölçülere göre, Amerikalı kadın vücutlarında bir gelişme saptanmış bulunuyor.

Gerçekte Amerikan ölçüsü ile, 12 beden eskiden 86 - 64 - 91 cm (veya 34 - 23 - 36 inç) iken bugün alınan sonuçlara göre aynı ölçüler, 89 - 66 - 94 cm (veya 35 - 26 - 37 inç)'e ulaşmıştır.

(NBS), bu yeni ölçülere göre, standartları değiştirmiştir, yenilerini yürürlüğe koymustur. Bundan böyle Amerikan Standardına göre konfeksiyon yapanlar 12 bedenlik kadın giysilerini daha geniş olarak yapmaya başlamışlardır.



Sultan II. Beyazıt'ın Ekmekçilikle İlgili Fermanı

Ekmekçilik Seminerinin yapıldığı şu sırada, bundan 450 yıl önce, memleketimizde bu sorunla ilgili tedbirleri birirten Kanunname-i İhtisab-i Bursa'dan bir pasajı aşağıda sunuyoruz.

«Öyle olunca ekmekçilerin teftişine başlamış eski kanunları soruldu. Her zaman buğdayın ucuzluğuna ve dolgunluğuna göre hâkimin emri ile güvenilir bilirkişiler çeşni tutarlardı. Dört beş yıl vardır ki ekmekçiler hükmü getirip bunda şehir ileri gelenlerinden birkaç bilirkişi hâkim marifetiyle çeşni tutup onunla amel edilsin diye emrolmuş ve o tarihte çeşni tutulup şöyle kararlaştırılmıştır ki Bursa'nın «Mud» - bir mud beş kile - adlı ölçüyle buğdayın alâsi yüz on akçeye ortası yüz ve düşüğü seksen beş akçeye olduğu zaman ekmek yediyüz dirhemî bir akçeye olacak ve fiyatlarında artma, eksilme vukubulduğu takdirde bu kıyasla yeni nahr tayin olunacak. Şu şart ile ki un ince elekten elemiş olacak, ekmek iyi pişecak, ak olacak ve kokusu bulunmayacak.

Amma bu şartlar acaba fiilen yürürlükte ve yerleşmiş midir diye sınmak için birkaç yerden ekmek getirildi. Kimisi çiğ ve kimi kara, bazıları da eksik bulunup sebebi sorulunca hazır bulunanların çoğu dediler ki her gün her fırından kâh çiğ, kâh eksik diye beşer onar akça alıp göz yumarlar, hattâ Belediye memurları fırından akçे alması diye emir bile gelmiştir. Gereğine uymazlar. Eski gibi akçeler alırlar. Eksığını ve ayıbumu gizleyip örtüler. Aldıkları akçeyi görünürde ceza olarak alırlar. Gerçekte bununla eksige ve ayıba izin verirler. Dediler. Öyle olunca günün muhtesibine - Belediye Başkanı - bu işkence ve sallapatılığı vakıf misin denildiğinde ben henüz geldim bunları bilmem. Kâtibim ve kâhyam eskiden kalmadır onlara sorunuz, dedi. Onlara bu kadar çiğ ve kara ve eksik nedir, niçin gözlemezsiniz denince, bu defa günahınızı af edin. Bundan böyle ihtiyam edelim, gözleyelim, artık olmasın dediler. Tekrar tekrar bundan böyle gaflete düşmemeleri, şeriat ve kanun dışı iş yapmamaları söyledi. Az vakit içinde eskisinden ziyade fenalıkları görüldü. Yine defalarca hatırlatıldı. Fakat kat'iyen iltifat etmediler. Ser'e, kanuna uymadılar.

Ekmekçiler ve bilirkişileri toplanıp eski narhları sorulduğunda : Eski gülerden beri ve her zaman ekmek, vezne göre yüzelli dirhem eksik islenebilmiş, ancak unu ekmek unundan arı olmak, ince elekten elemek ve yüzünde yeteri kadar haşhaşı bulunmak ve gevrek pişmek şart imiştir. Bugün yarıya düşürülen ya  yerine unun bir kilesine bir okka tatlı ya  konulması, üstüne haşhaş ekilmesi ve arı undan işlenmesi gerekmektedir. Bugünkü halde değişik ve bozuk bulundu. Nedeni ve zamanı, dört beş yıldır akça alınıp gözetilmemek olduğu ortaya çıktı. Bundan böyle eski nahr üzerine işleyin denildi».

TURKKABLO'yu tanıyor musunuz?

**Çelik özlü ve
Tam Alüminyum
İletkenler İmalinde 1969'dan
beri  Kalite Belgesini
taiz olan**

TURKKABLO A.O. nin en güvenilir tanıtıcıları 1965 yılından beri, çeşitli sanayi alanlarını beslemekte olan mamulleridir:

- Tam alüminyum iletkenler
- Çelik özlü alüminyum iletkenler
- Telefon kabloları
- Alüminyum irtibat baraları
- Alüminyum profiller ile
- Ek ve bağlantı malzemesi

TURKKABLO A.O.

Merkez: Gümüşsuyu cad: 69/1,

Taksim - İSTANBUL

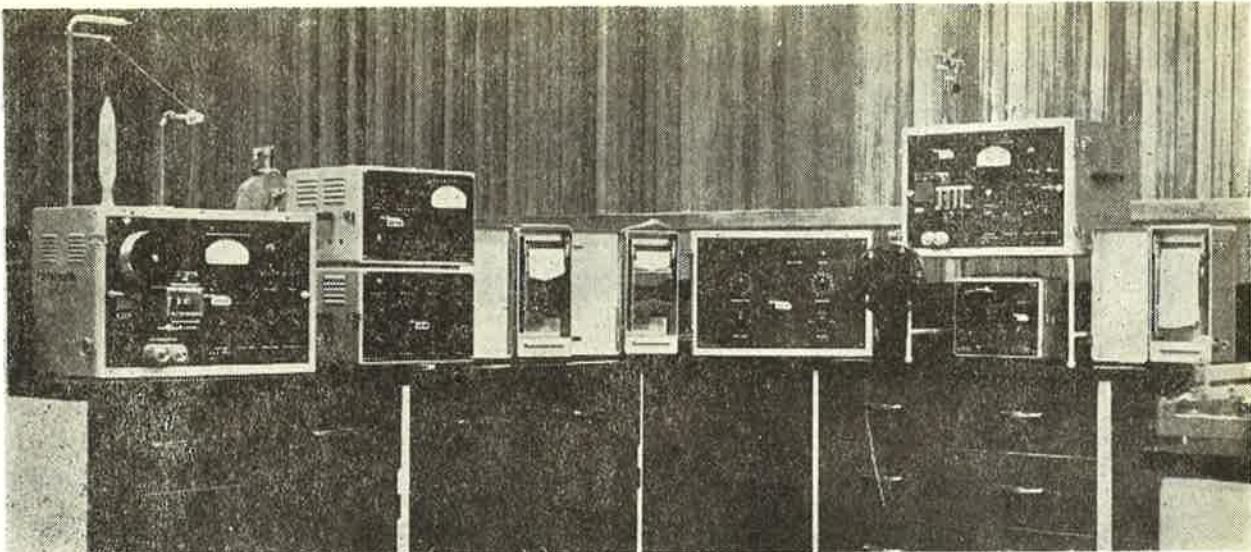
Telgraf: TURKKABLO - İSTANBUL

Telefon: 45 52 38 - 45 52 39

Teleks: 266 - İSTANBUL

Fabrika: Posta Kutusu 53, İZMİR

Telefon: 14 76



Çalışma prensibi yönünden kompleks bir grup alet

STANDARDİZASYON VE TATBİKİ ANALİZLERİN ETKENLİĞİ

Yayan : D. MERTEN
ILACH Çalışma Grubu

Çevirenler :
Rukhiye SAVAŞ — İbrahim ŞENYAY

Giriş :

Bugünkü hayatın en önemli karakteristiği, milletlerarası ticaretin, kanunu ilişkilerin hızla gelişmesi, teknolojik ve her sahadaki ilmi araştırmaların bir elden disipline edilmesidir.

Bu büyük kaynaşma ve işbirliği, ilgili teşekkürlerle önemli problemler getirmiştir ve standardizasyona olan ihtiyacı arttırmıştır.

Birimlerin ve terimlerin standardizasyonu kişilerin aynı tip konuşmalarını ve araştırma neticelerini kolayca karşılaştırılabilmelerini sağlamıştır.

Mamülün fiziksel ve kimyasal özelliklerinin standardizasyonu milletlerarası ticareti kolaylaşтыrmış, mamlık çeşitlerini kısıtlamış ve belirli bir kaliteyi garantilemiştir.

Son 20-30 yıl içerisinde, ilimde elde edilen ilerleme, çeşitli ilim dalları arasında kuvvetli bağlar doğmasına sebep olmuştur. Bu yüzden hızla gelişen sahaların çoğu çok branşlı ve hattâ birbirlerine bağlı ilim kolları haline gelmiştir. Bunun neticesi olarak, bugünkü analitik kimya bir hayli problem sahibi olmuş ve günlük hayatın hemen hemen her sahasında en önemli yeri tutmuştur. Bu yüzden bugünkü analitik kimyanın, çeşitli dallarının gereklerini en iyi şekilde yerine getirebilmek için, bu dalların birbirleri arasındaki bağlardan doğan problemleri çözmeye çalışmak lâzımdır.

Geleneksel olarak, bugüne kadar analitik problemler ilgili ilim dalı tarafından ele alınıyordu. Günümüze dek bu tarz çalışma genellikle başarılı ol-

muştur. Günlük yaşamımız birçok yıldan analitik kimyanın neticeleri ile sıkı bir şekilde ilgilidir; bu da analitik kimyanın daha derin bilgilere olan ihtiyacının artmasına sebep olmuştur. Bununla beraber, bu durum, analizlerin gittikçe karmaşık bir hal alması, insan gücü ve malî olanaklarının yetersiz olması yüzünden bir takım güçlükler getirmiştir. Tecrübeler göstermiştir ki, bugünkü analizlerle elde edilen deney sonuçları kalite ve kantite yönünden kifayetsizdir.

Bunun altında yatan sebepler araştırılmış ve giderilmesi için çeşitli teknikler ileri sürülmüştür. Bu cümleden olara, laboratuvarlara ilmi ve pratik yardım sağlamak ve bu suretle onların fonksiyonlarını artırmak için bir Uluslararası Analitik Kimya Laboratuvarı kurulması kuvvetle tavsiye edilmiştir.

Kimyaci olarak bizler, burada analitik kimyanın standardlara kimyasal özellik yönünden tatbikinden doğan problemlere değinmek istiyoruz.

Standardizasyon ve Analitik Kimya :

Mamülün kimyasal bileşimi sayısız yıldan (Teknolojik, tıbbî, hukuki, v.s.) çok önemli bir kriterdir. Bundan dolayı birçok hallerde standardizasyon kalitatif ve kantitatif olarak kimyasal bileşimin tesbiti demektir, veya en azından bunları ihtiyaç etmektedir. Bu özelliklerin değişik kademelede tesbiti gerekmektedir. Bu tesbitleri :

— İmalatçı, imâl ettiği maddenin aranan vasıflara uygunluğundan emin olmak,

— Alıcı, aldığı maddenin aradığı

özelliklere sahip olup olmadığını kontrol etmek,

— Gümruk memurları ithal edilen maddelerin, millî nizamlara uygun olup olmadığına tesbit etmek,

— Hukuki anlaşmazlık hallerinde ise, hakem laboratuvarlar anlaşmazlıklarını çözmek gayesiyle yaparlar. İstenen bilgiler çoğu kez analitik çalışma gerektiren işlemler sonunda verilebilir. Bütün dallarda, bu tip değerlerden sonucu çıkarılabilme için analitik neticelerin sihhati yönünden kat'î bir neticeye varabilmek lâzımdır.

Halbuki, bilinen bir gerçek; sayısal karşılıklı mukayeseler sonucu ispatlandığı gibi, analitik neticelerin çoğu kez inanılır ve yeterli olmaması veya hiç bilinmeyen, böylece analiz gayelerini kısıtlayan hattâ bir standardın tabikki ni imkânsızlaştırın, mahiyet taşımazdır.

Analizlerin Sihhati :

Bu şanssız durumun sebepleri incelemiş ve analiz neticelerinin doğruluk derecesinin ilmi ve teknik servislerin mevcudiyetine, laboratuvar içi ve laboratuvarlar arası organizasyonlara bağlı olduğu anlaşılmıştır.

Organizasyon Yönünden İnceleme :

Analitik faaliyetlerin fonksiyonelliği, her enstitünün içinde ve ilgili enstitülerin arasındaki organizasyonların şekline bağlıdır.

Birçok hallerde, analitik çalışmalar enstitünün çeşitli bölmelerine dağılmıştır. Hattâ oldukça pahalı bir áletten enstitüsünün ihtiyacının üstünde bir sa-

Memleketimizde takım sanayinin rakipsiz önderi



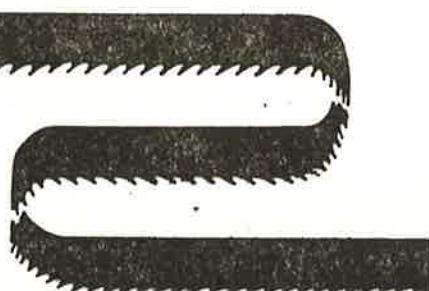
MAKİNA-TAKIM ENDÜSTRİSİ A.Ş. yurt ihtiyacının tamamına cevap verebilecek kapasitededir

Şirketimiz, şerit testere mevzuunda
dünyanın en şöhretli dört markasını istifadenize arzeder:



UDDEHOLM
(İsveç)

- şerit
testereler



SANDVIK
(İsveç)

- makina
testere ağızları



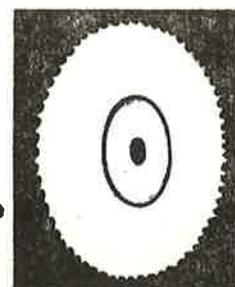
**MARTIN
MILLER**

Çift ve Tek-Kartal
(Avusturya)



MERKUR
(Avusturya)

- şerit
testereler



- tek kartal
- çift kartal
- merkur
- marangoz el
testeresi ve
pala testereler
- katrak, kütük ve
daire testereler
- kepenk yayları

ayrica

MTE MARANGOZ MAKİNA MATKAP UÇLARI

- MAKİNA TESTERESİ

MTE

Sandvik ve
Special Germen HSS
kalitesinde
MAKİNA TESTERELERİ

ve

- Karbon çeligi
- Kromlu çelik
- Krom-Volfram çeligi
- HSS-Yüksek vasıflı
hız çeligidinden demir
el testereleri

- EL TESTERESİ

MTE

Mamüllerimizin bütün ebat ve hatvelerdeki çegitleri derhal ve kısa vadeli olarak teslim edilemeyecektir.
DİKKAT: Makina-Takım Endüstrisi mamulleri Türk Standardları Enstitüsü normlarına göre imal
edilmekte ve T. M. M. O. B. Makina Mühendisleri Odasının kalite belgesini taşır.

Acentesi:

Metal Ticaret T.A.Ş.

Tünel Caddesi, Transtürk Han 18, Karaköy, İstanbul, Tel.: 49 51 10 - Telg: METURAS - İSL

Ankara Mağazası: Çankırı Caddesi 15/A, Tel.: 11 09 82

Ege Bölgesi Testere Ağızları Acentesi: EGE REÇİNE ve NEFT SANAYİ Koll. Şti. Fevzi Paşa Bulvarı 65/1, Tel.: 38 563

Kuzey Anadolu Bölgesi Satış Mümessiliği: Gezi Caddesi 83, Samsun, Tel.: 20 52

Güney Anadolu Bölgesi Satış Mümessiliği: Atatürk Bulvarı, Burdureoğlu Apt., Kat 5, Adana, Tel.: 28 80

yida bulunabilir. Halbuki bu tip aletlerden azamı istifade sağlayabilmek için aleti devamlı çalışırmak lazımdır. Bu yüzden işin mali cephesi daima gözünden bulundurulmalıdır.

Sık sık rastlanan bir durum da; analitik çalışmaları idare eden ilim adamlarının analitik kimya dahinda hittis görmedikleri ve kullanılan teknik ve apareylere yabancı olduklarıdır. Bunun neticesinde de ya gayeye uygun olmayan metod ve alet kullanılır, ya da uygun metod ve alet uygunsuz bir yolla kullanılır.

Genellikle, analitik faaliyetlerin çoğu çok sayıda küçük veya orta büyülükte enstitüler arasında dağılmıştır. Analitik çalışmaların önemini ve aynı zamanda iyi neticeler elde etmenin güçlüğüne artması, umumiyetle pahalı ve işlem prensibi yönünden karmaşık aletlerin kullanımını icap ettirir. Mali sebepler yüzünden, bütün bu lâboratuvarlar kendilerini günün cihazları ile teçhiz edemezler, hattâ birçokları modası geçmiş cihazları ve metodları kullanmaya devam ederler. Bunun neticesi olarak, bu gibi lâboratuvarların çalışmaları, büyük enstitülere kıyasla daha iptidaiidir.

Bu yüzden eldeki kaynaklardan mümkün olduğu kadar iyi bir şekilde faydalana bilme yolları aranmalıdır. Bu gerçekleştirmek için iki yol vardır, ya merkezileşme, ya da ihtisaslaşma.

Büyük kuruluşlar merkezileşmenin sağladığı avantajlardan faydalansılarak, branşları yönünden birbirlerine benzeyen küçük kuruluşlar da aralarında kooperasyon kurarak bir nevi ihtisaslaşma yoluna gitmeyi uygun bulmuşlardır.

Yukarıdaki açıklama, analitik faaliyetlerin organizasyon şekli ve en uygun kapasite yönünden incelenmesi gerektiğini ortaya çıkarmıştır.

İlimi ve Teknik Servisler :

Modern analitik çalışmaların etkinliği, analistin kullanılabilceği veya çalışmalarını südürebileceği ilimi ve teknik servislerin mevcudiyetine bağlıdır.

Bunlar .

— Metodların ve aletlerin kontrolü için standard referans maddeler,

— Denet sonuçlarına güvenebilmek için karşılıklı mukayese ve kontrol sisteminin kurulması,

— Bazi özel gayeler için referans metodu bulunması ve yayılması,

— Özel gayeler için kullanılacak cihaz hakkında malumat temini,

— Eğitim ve bilgileri yenilemek için kurslar gerçekleştirecek teşkilatlar şeklinde sıralanabilir.

Analitik Kalite Kontrol Servisleri :

Analitik deney neticeleri, deneylerin sihhati açık bir şekilde belirtilmiş ise, emniyetle kullanılabilirler ve böylece yanlış ve eksik değerlendirmelerin önüne geçilebilir.

Bu sebeple lâboratuvarların, analitik kalite kontrol servisleri vasıtasiyle, deney neticelerinin sihhatini kontrol edebilecek durumda olmaları gerekdir. Bugünkü teknolojinin daimi artan kompleks karakteri, kalibrasyonlarının dayandığı ve deney neticelerinin doğru-

luk kontrollerinin yapıldığı standard referans maddelerinin hayatı önemini açıkça ortaya koymaktadır.

Standard referans maddelerin analizleri için gerekli olan özel teknik ve endüstriyel analiz olanakları, ulusal ve uluslararası teşkilatlarcı ele almış ve oldukça çok sayıda standard madde temin edilmiştir. Buna rağmen, Uluslararası Standard Referans Maddeleri Çalışma Gurubu tarafından bu mevzu da çok sayıda yeni standarda çok acele ihtiyaç olduğu belirtilmiştir.

Standard referans maddelere olan ihtiyaç, tatbiki analizin kullanıldığı diğer dallarda da mevcuttur; gıda ve ziraat, tip ve veterinerlik, halk ve iş sağlığı, çevre ilmî gibi dallarda çok az standard mevcuttur, ve ortak çalışmalar organize edilmemiştir. Yukarıda sayılan ve benzeri konular henüz tam mânasiyla araştırılmış açılığa kavuşturulmadığı halde, analiz lâboratuvarlarının çoğunun neticelerinin sihhatini garanti edecek teknik bir seviyede olmadığı söylenebilir. Bu durum ulusal ve uluslararası organizasyonların karşılıklı mukayese neticeleri ile de ispatlanmıştır.

Metodların Geliştirilmesi :

Analiz edilecek maddelerin kompleks yapısı, içlerindeki element ve bileşiklerin çok düşük konsantrasyonlarında olması, geniş mânada inanılır ve karşılaştırılabilir neticeler elde etmek için uygun metodlar kullanmayı icap ettir.

Küçük üniteler, hemen her zaman analitik metodlarla elde edilecek bilgilerin değerini anlayacak durumda değildirler ve günlük çalışmaların çokluğundan yeni metodlar geliştirime ve literatürde mevcut metodları denemeye muktedir olamazlar. Maalesef, analitik teknikler literatürde çoğu kez tam olarak açıklanmamıştır, hattâ doğruluk ve katiet derecesi ve metodların hassasiyeti ile ilgili bilgilere hemen hiç rastlanmaz.

Bunun için lâboratuvarların, metodlar hakkında bilgi alabilecekleri servisleri kurmak gereklidir.

Yukarıda belirtildiği üzere bu servislerde, diğer ünitelerde denenenmen ve geliştirilemeyen metodların denenip geliştirilmesi icap etmektedir. Bu bilhassa referans metodlar için önemlidir.

Aletlerin Geliştirilmesi :

Modern aletlerin kurulması ve işlenmesi çoğunlukla o kadar komplike dir ki, sadece özel olarak yetiştirilmiş uzmanlar tarafından anlaşılırabilir. Normal bir kimyaçı bu grift aletleri anlayamaz. Bu sebeple, lâboratuvar, imalatçının verdiği bilgiye inanmak mecburiyetindedir ve işini görebilecek aleti bilinci olarak seçmez. Sık sık karşılaşılan gerçek, alnan bir aletin istenen iş için çok ileri bir teknike ve pahalı veya bu işe hiç de uygun olmayan bir tipte olabilmesidir. Hakkı katte, gelişmeleri esnasında işlerine yarayıp yaramayacağını bilmeden alet almanın lâboratuvar sayısı yok denecek kadar azdır. Bu güçlükleri yenebilmek için, belirli şartlara uygun alet seçi-

minde lâboratuvarların inanabilecekleri danışmanlara ihtiyaçları vardır. İmalatçılar dışında bu işlerle uğraşan bir servis, ilmin daha faydalı olmasına büyük ölçüde yardımcı olacaktır.

Eğitim ve Bilgiler :

Son yıllarda akademik anlamda eğitim seviyesi kayda değer bir gelişme göstermiştir. Buna rağmen, öğretim müesseseleri genel olarak, analitik işlemelerin etkisi açısından tatbiki analizlerin eğitimi ile yeteri kadar ugaraşamamışlardır. Bu itibarla üniversiteler programlarının kapsamında olmayan ve özellikle analizin tabbikatını kapsayan kurslara ihtiyaç vardır.

Bundan başka, metod ve aletlerdeki hızlı ilerleme, ilim ortamı için günün ilim seviyesi ile aynı paralelde olmak bakımından büyük güçlükler meydana getirmektedir. Değişik dallarda tatbiki analiz mevzuları, ihtisas kurslarına acale ihtiyaç gerektirmektedir, ve bu tabiatıyla ilgili dallardaki verimi artıracaktır.

Sonuç olarak; tatbiki analizlere karşı kaçınılmaz şüphenin ve analitik kimyanın karşılaştığı zorlukların, kimyasal analizlerin spesifikasyonlarının istediği standartların yapımında, dikkatle göz önünde bulundurulması icap eder.

— Kompozisyonlar ve toleransları ile ilgili kimyasal spesifikasyonların tesbiti, analitik bakımından bir manâ ifade etmelidir. Kimyasal analizlerle tesbit edilemeyen kompozisyonlar ve toleranslar faydasız, hattâ bazan tehlikeli olurlar.

— Değişik metod, teknik ve analistlerle elde edilen neticeler birbirinden oldukça farklı olabilir. Bu bakımından, herhangi bir özelliğin hangi metod esas olarak tesbit edildiğinin bildirilmesi icap eder.

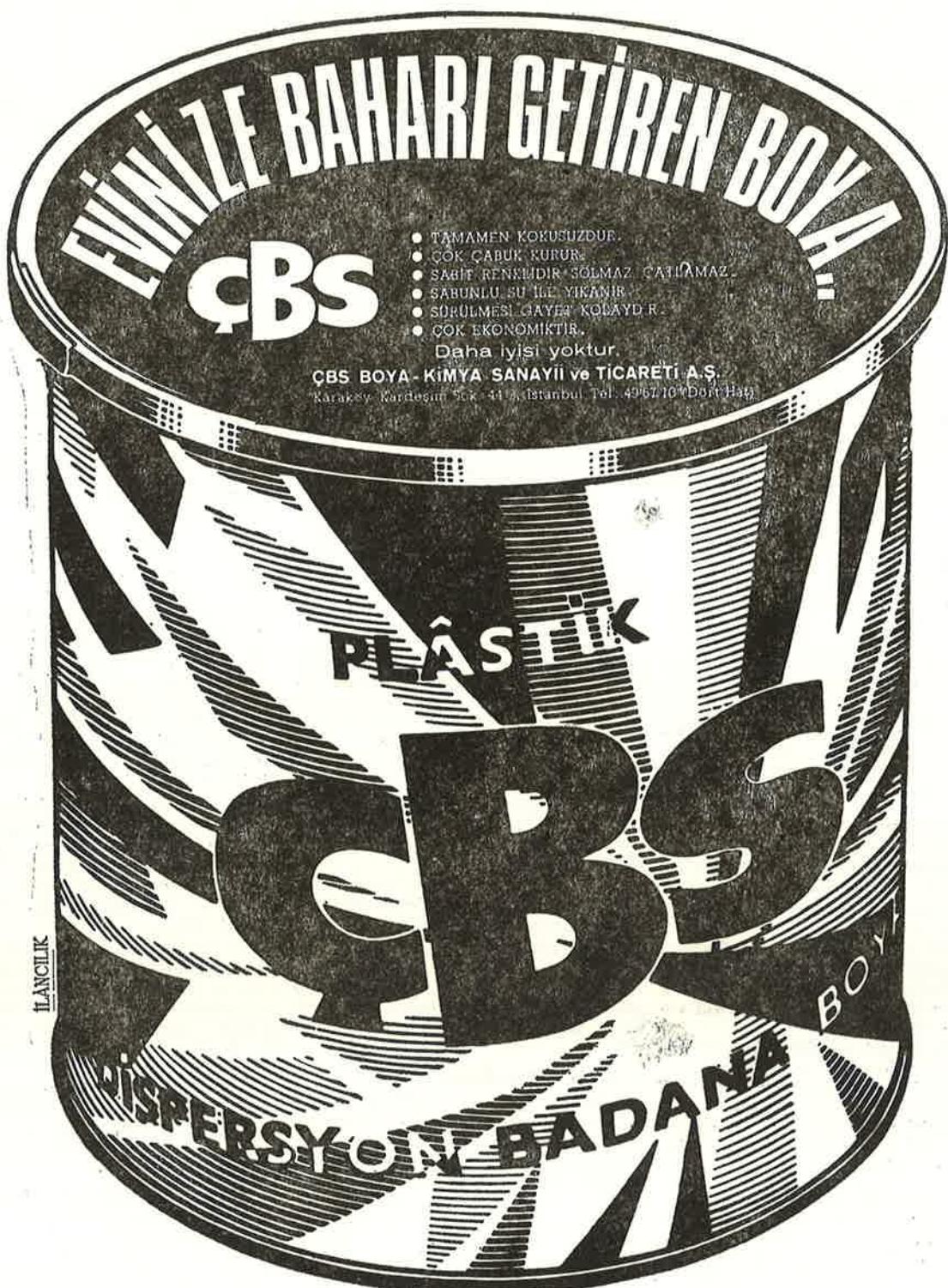
— Analitik deneyler daima oldukça büyük zorluklara sebebiyet veren sistematiğ hatalarla karşı karşıyadırlar. Bu bakımından herhangi bir neticenin güvenilirliğinin uygun bir analitik kalite kontrolu ile sağlanması gerekmektedir.

— Analitik deneyler, sistematiğ hataları dışında, büyülüklüğü kullanılan metoda ve alete bağlı olan hatalara da maruzdurlar. Bu bakımından toleransları tesbit ederken bu kaçınılmaz hataların dikkatle incelenip göz önüne alınması gerekmektedir.

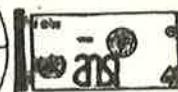
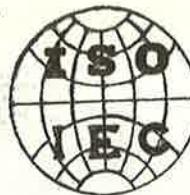
— Anlaşmazlık hallerinde, analiz neticelerinin bir karara varmak amacıyla kullanılabileceği hallerde, tarafların kullanılacak metod hakkında karara varmaları gereklidir.

Standardizasyon ve tatbiki analizlerle ilgili bu sorunlar büyük bir dikkatle incelenmiştir.

Konuya ilgili problemler o kadar önemli addedilmiştir ki, genel manâda analitik kimyanın sorunlarına, bilhassa standardizasyonla ilgili mevzulara cevap verecek Milletlerarası Analitik Kimya Lâboratuvarları kuruluşu tekil edilmiştir. Bu cümleden olarak, BIPM'nin, standardizasyonun mühüm bir mevzuunu kapsayacak olan Millet (Devamı 29. Sayfada)



Standard Dünyasından Haberler



IEC'NİN XXXVI. GENEL TOPLANTISI YAPILDI

Türk Standardları Enstitüsü'nün de üyesi ve Türkiye Temsilcisi bulunduğu Uluslararası Elektroteknik Komisyonu (IEC) nun XXXVI. Genel Toplantısı, 9 - 19 Haziran 1971 tarihleri arasında Brüksel'de yapılmıştır.

Genel Toplantıya, TSE Yönetim Kurulu Üyesi ve Elektronik Hazırlık Grubu Başkanı Prof. Haldun Gürmen'in başkanlığında Prof. Dr. Necmi Tanrıoç, Prof. Sabih Tansal, A. Galip Mutdoğan, Turgut Sunkar ve Ramazan Doğramacı'dan kurulu Türk Heyeti te katılmıştır.

Açılışı, Brüksel Kongre Sarayında yapılan Genel Toplantısının devam ettiği 10 gün içinde IEC İcra Koimtesi ve Konseyi (IEC'nin Genel Kurulu) toplantılarından başka 13 Teknik Komite ile 18 alt komite de, teknik çalışmalar yapmışlardır.

IEC'nin XXVI. Genel Toplantısı ve alınan teknik, sonuçlar hakkında ayrıntılı bilgiyi, gelecek sayımızda Prof. Gürmen'in kaleminden sunacağız.

Metrik Sistem Yayınlıyor

Bilindiği gibi, başta İngiltere olmak üzere Hindistan, Kanada gibi Anglo - Sakson etkisindeki ülkeler, yüzyıllardan beri uyguladıkları inch - pound ölçü sistemini bırakarak bunun yerine dünyada coğulnuk kabul edilen metrik sisteme geçiş kararlaştırılmışlardır. Hindistan bu geçiş hemen hemen tamamlamış, İngiltere'de de önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Hatırlanacağı üzere geçenlerde İngiltere'de para birimleri de ondalık (metrik) sisteme göre yeniden düzenlenmiş ve uygulama başlamıştır. Öğrenildiğine göre, B. Amerika'da da metrik sistemin kabulu için yoğun araştırmalar ve planlama çalışmaları yapılmaktadır.

Son olarak, Afrika ülkelerinden Zambia'da da metrik ölçüler kabul için çalışmaların hızlandırıldığı haber verilmektedir. Zambia Metrik Sistem Kurulu, «Sokaktaki Adam için Metrik Sistem Kılavuzu» adlı bir kitap yayınlamıştır. Adından da anlaşılacağı gibi kitapta, halkın günlük yaşantısında karşılaşacağı güçlükleri çözümlemek için örneğin alış - veriş, gıda maddeleri, giyim esyası, insaat işleri, meteoroloji gibi konularda eski ve yeni ölçüler karşılaştırmalı olarak gösteren tahvil tabloları verilmektedir.

Metrik Sistem Kanunu, Zambia Parlamentosu tarafından 1970 Ocak ayında kabul edilmiştir ve geçişin 1973 sonrasında tamamlanacağı umulmaktadır.

Uluslararası Standardların Hava ve Su Kirlenmesi İle Savaşa Etkileri

ISO üyesi ülkeler, bu konularda çalışacak iki yeni teknik komitenin kurulmasını kabul ettiler

Okurlarımızın hatırlayacakları gibi, geçen yılın Eylülünde Ankara'da yapılan Uluslararası Standardizasyon Teskilatı (ISO) 8. Dönem Toplantıları sırasında, ISO Konseyi, Planlama Komitesinin tekli üzerine, hava ve su kirlenmesini önleyici Uluslararası Standardları hazırlayacak teknik komitelerin kurulmasını kararlaştırmıştı. Konsey'in bu teklifinin 54 ISO üyesi ülkenin kabulüne sunulması da öngörmüştü.

Şimdi öğrendiğimize göre, bütün ISO üyeleri, bu konularda çalışacak iki yeni teknik komitenin kurulmasını kabul etmişlerdir.

Yeni komiteler, terminoloji, numune alma, test ve analiz metodları ve pislüklerin sınıflandırılması gibi bazı teknik sorunlar üzerinde çalışmalar yapacaklardır. Kirlenme limitlerinin testi, her hükümetin kendi yetki alanına girmektedir. ISO, bu konuyu kapsam dışı bırakmıştır. Yeni komitelerin, altı ay içinde kuruluşlarını ve çalışma programlarını tamamlamaları beklenmektedir.

Yukarıda belirttiğimiz teknik sorunların uluslararası düzeyde çözümlenmesi ile, farklı test metodları ortadan kalkacak; hava ve su kirlenmesini önleyici kontrol tedbirlerinin, uluslararası ticaret ve yatırımlar üzerindeki yan olumsuz etkileri aşağıye indirebilecektir.

İki yeni teknik komiteden su temizliği ile ilgili olanında sekretarya hizmetlerini Amerikan Milli Standardlar Enstitüsü (ANSI); hava temizliği ile ilgili olanında ise Alman Standardları Birliği (DNA) yapacaklardır. ISO üyesi olan 22 millî kuruluş, komitelerden birinin ya da ikisinin çalışmalarına aktif olarak katılacaklarını bildirmiştir.

Hava ve su kirlenmesinin ülkemizde doğurduğu olumsuz sonuçları her gün görüyor ya da gazetelerde okuyoruz. Ankara şehrini, bütün bir kiş-

insanı adeta boğan ıslı ve dumanlı havası. Açık lâğım sularının sebep olduğu bulaşıcı hastalıklar, çeşitli sanayi kuruluşlarının denizlerimize akıttığı piş sular ve artıklar bunun en belirgin örnekleridir.

Aşağıda, dünyanın çeşitli yerlerinde de, burlara benzer sakıncaların ortaya çıktığını gösteren kısa haberler sunuyoruz.

— Hindistan'da Ganj nehrinin 80 km.'lik bir bölümünde, nehre karışmış halde akan yağ ve kimyasal maddelerin kendiliğinden tutuştuğu ve alevlerin etrafında tehlike yarattığı görülmektedir.

— Hazer denizine akmakta olan yağlar ve diğer suai artıklar, havyar çıkarılan balıkların neslini kurutmaktadır.

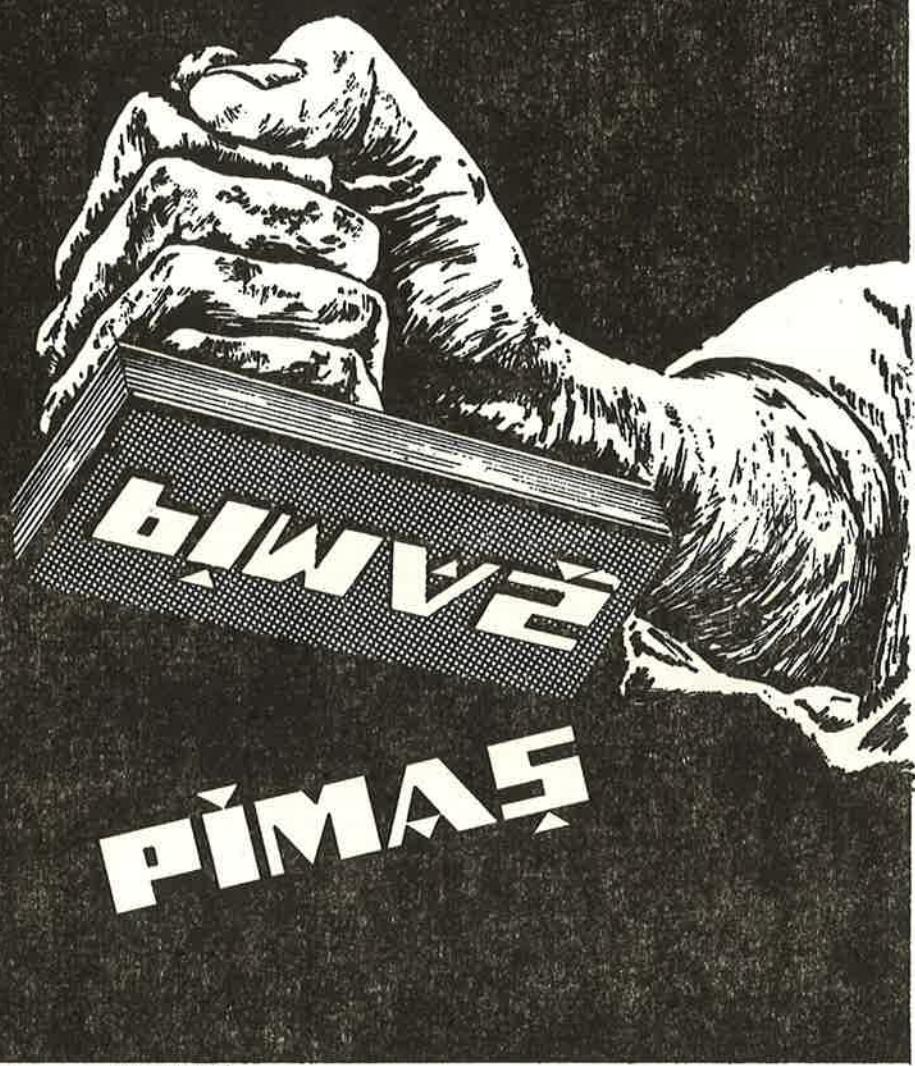
— İskandinav ülkeleri, yağan kar ve yağmur içindeki asid miktarının gitikçe artmasını büyük bir endişe ile izlemektedirler. Bu duruma, kita Avrupasındaki ve İngiltere'deki sanayi bölgelerinden atmosfere yayılan silfürdioksitin sebep olduğu ile surlülmektedir.

— Grönland'daki son incelemelere göre havadaki kurşun konsantrasyonu bariz bir şekilde artmaktadır. Buna, Avrupa'nın ve Kuzey Amerika'nın yoğun trafik merkezlerinde kurşunlu petrol kullanılmamasının yol açtığı belirtilmektedir.

— Birleşik Amerika'da havaya yılda 200 milyon tondan fazla kir ve pislük karışmaktadır. Şehir bölgelerinde hava kirlenmesini % 50 azaltacak tedbirler alındığı takdirde, sağlık hizmetlerine yapılan masraflardan yılda 2 milyar dolar tasarruf sağlanacağı tahmin edilmektedir.



plastik
boruda
KALİTE



PİMAS

PLASTİK İNSAAT MALZEMELERİ A.Ş.

GENEL MÜDÜRLÜK : Çayırova - Gebze Tel : 112 - 166 - 196 Teleks : Gebze - 1

SATIŞ MÜDÜRLÜĞÜ : Büyükdere Cad. No. 33 Şişli - İstanbul Tel : 46 70 75 - 76 - 77

Standard — 100

KAVAK ÜRETİMİNİN STANDARDLAŞTIRILMASI İSTENDİ

Türkiye Millî Kavak Komisyonunun IV. Genel Kurul toplantısı 7.6.1971 günü İzmir Ticaret Odası konferans salonunda yapılmıştır.

Vali N. Kemal Şentürk, Belediye Başkanı Osman Kibar, Orman ve Ziraat Fakülteleri Profesörleri, konu ile yakın ilgileri bulunan İmar ve İskân Bakanlığı, Toprak Su Genel Müdürlüğü temsilcileri, kavak üreticileri ve kavak işleyen sanayicilerimiz toplantıda hazır bulunmuşlardır.

Açış konuşmasını yapan Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrol Genel Müdürü Osman Karagöz, harcanan yoğun ve sürekli çabalar sayesinde kavaklığın yurdumuzda umulanın üstünde bir gelişme gösterdiğini ve bugün ayınlık alanda dünya çapında söz sahibi olduğunu, bunun normal bir sonucu olarak da halkımızın kavak yetiştirmeyi benimsenmiş bulunduğu örnekler vererek anlatmış, kavak üretiminin arttık millî ekonomimizde hatırı sayılır yeri olduğunu sözlerine eklemiştir.

Kavakçılık araştırma enstitüsü ve istasyonlarının bilimsel ve teknik uğraşlarından aldıkları sonuçların kılavuzluğu altında yürütülen ve halka dağıtılan fidanlarla elde edilen başarıyı

kongre delegeleri memnunlukla karşılamışlardır.

Bu konuşmadan sonra Vali Sayın N. Kemal Şentürk de, kavakçılık konusundaki gelişme ve çabaları övmüş, bu yolda emeği geçenlere teşekkürlerini ifade etmiş ve kaydedilen başarıları sürdürülmesi dileğinde bulunmuştur.

Türkiye Millî Kavak Komisyonu İcra Komitesinin son üç yıl içindeki çeşitli faaliyetlerini açıklayan rapor da tammin edici bulunmuştur.

Komitelenin önümüzdeki dönemde faaliyetlerine ışık tutmak amacıyla kurulan Yetiştirme, Haşare ve Hastalıklarla Mücadele, Değerlendirme, Plan ve Organizasyon Komisyonları ayrı ayrı toplanarak kendi dallarındaki görüşlerini düzenledikleri raporlarla kongreye getirmiştir.

8-11 Haziran 1971 tarihleri arasında İzmir'deki Viking Kağıt Fabrikası ve Buldum Ambalaj Fabrikası gezilmiştir; Salihli, Turgutlu, Kemalpaşa, Selçuk, Torbalı, Efes ve Kuşadası bölgelerindeki çeşitli yaşı ve karakterlerde kavak ağaçlandırılmaları görülmüştür.

Kavakçılık Araştırma Enstitüsü ve Torbalı Araştırma İstasyonları uzmanları gezilen ağaçlandırmaları kuruluş ve

bakımları ve kesim çağrıları ile değerlendirilmeleri üzerinde aydınlatıcı bilgiler vermişler, üretici ve sanayicilere yol göstermişlerdir.

Enstitüce üretilen 214 melez kavaklı, yurdumuzun kırsal ve kırsal arkası bölgelerinde olumlu sonuç verdiği, aynı bölgelerde yerli kavak çeşitleri ile bular arasında yapılan kıyaslamalar sonucunda ortaya çıkmıştır.

Yalnız İç Anadolu ile Doğu'da ve yüksek rakımlı bölgelerde melez kavaklı bekleneni veremediği ilgililerce belirtilemiştir.

Onun içindir ki, buralarda hızla gelişebilecek yeni kavak klonları bulunmasına çalışılmakta olduğu açıklanmıştır.

Kamisyon raporlarının görüşülmesi sırasında :

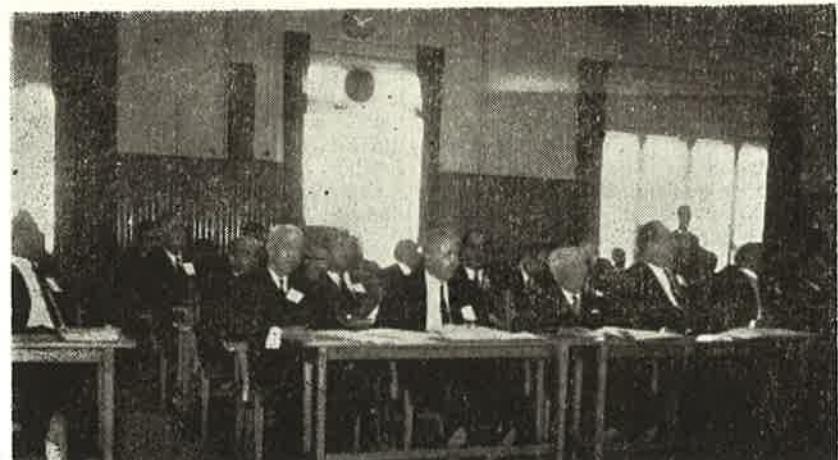
Yetiştirilen kavakların kullanılacakları yerlere uygun boyut ve özelliklerde olmaları ve gerçek değerlerini bulabilecekler için burların standardlaştırılması istenilmesi üzerine kongreyi yöneten TSE Baş Müşaviri İbrahim Kutluhan, kerestelik kavak tomruğu standartının yayıldığını ve kibrilik kavak tomruğu standart tasarımının da düzenlenmiş, mütlâfa sahnesine kadar getirilmiş olduğunu söylemiştir. Bu haber kavak yetiştiricileri kadar kavak işleyen sanayicilerimi de sevindirmiştir.

Yine bu arada kibrilik fabrikalarının temsilcileri, Devlet Orman İşletmelerinden almakta oldukları kavak tomrukularının boyutlarının imalatlarına uygun düşmemesinden ötürü fazla zayıf verdiklerini ileri sürenin bu sakince ve zarar önleyici tedbirlerin alınmasını,

Ambalaj fabrikalarının sahipleri ise, yurdumuzda tahta ambalajların gelişigüzel boyutlarda yapılması nedeniyle uluslararası ambalaj boyutlarına uyumadıklarını ve onun için ihracatçılarının ihtiyaç anında aradıkları ambalajları piyasada bulamadıkları gibi, süreme göre mal hazırlamak zorunda olan ambalaj sanayiinin de stok yapmadıklarını, böylelikle boş geçen günlerin ambalaj maliyetlerini kabarttığını ileri sürmüştür, menneketimizdeki tahta ambalajların kullanılacakları yerlere göre tesbit edilmiş uluslararası şekele boyutlarda yapılmasını mecburiyetinin konulmasını istemişlerdir.

Kavaklıkların kuruluşlarında üreticilere belirli şartlar altında krediler açıldığı halde, bazı bölgelerde kuruluş tamamlanmış ve gelişme çağındaki kavaklıkların bu kredi yardımından yararlanılmışlığı üzülverek ifade edilmiştir.

Kongre ve eksküriziyonlar baştan sona kadar iyi niyet ve anlayış içerisinde geçmiş ve komisyonların görüşülen raporları oy birliği ile kabul edilmiştir. Idealist bir kadronun öncülüğü ile yürütülen kavak üretimimizin bu dört başı mamur görünüşü karşısında dava ya gönülden bağlananları ve bu yola emek hadcayanları takdir etmemek elden gelmiyor.



Türkiye Millî Kavakçılık Komisyonu IV. Genel Kurul Toplantısından iki görünüş



II. EKMEKÇİLİK SEMİNERİ TOPLANDI

KALİTELİ EKMEK İÇİN STANDARD BUĞDAY VE UN, KALİFİYE İŞÇİ VE ÖRGÜTLENMENİN ŞART OLDUĞU BELİRTİLDİ

Türkiye Odalar Birliği'nin düzenlediği II. Ekmekçilik Semineri, Birliği Ankara Merkezinde 17-19 Haziran 1971 tarihler arasında yapılmıştır.

Ekmeğin hammadde olan buğday ve çavdarın çeşitlilarından başlayarak bunların değirmenlerde öğütülmelerine ve ekmek halinde tüketicilere sunulmalarına kadar geçirdikleri safhaların tümünü içine alan seminerde, ilgili Üniversite dallarının öğretim görevlileri, Toprak Mahsulleri Ofisi uzmanları, değirmenciler, firncılar ve en büyük tüketici kitleşini temsil eden Millî Savunma Bakanlığı elemanları, Sağlık ve Taramı Bakırlıklar, TSE ile İstanbul, Ege ve Trakya bölgeleri Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları temsilcileri hazır bulunmuşlardır.

Ulusal beslenmemizde önemli ve özel bir yeri olan ekmek konusunun her yönü, sunulan 15 tebliğ, bir rapor ve muhtıra içinde ortaya konulmuş ve her tebliğ üzerindeki görüşmelerde ile ri sürülen fikirler enine boyuna tartışılmıştır.

Özellikle seminerin sonlarına rastlayan ve Ankara Üniversitesi Ziraat Sanatları Kürsüsünden Doçent Dr. Reşef Seçkin'in, «Ekmeğin Kalitesi ile İlgili Faktörler» adını taşıyan tebliğ, yurdumuzdaki ekmek sorununu çözübecek türlü görüşlerin bir araya toplanmasını ve ortak bazı fikirlerin belirmesini sağlamıştır.

Bunlar, söylece özettenebilir :

1 — Ekmeğin ana hammaddeyi buğdaydır. Bunun yanısıra gerçeklikçe çavdar ve arpa da kullanılagelmektedir.

2 — Hububat üretiminin ancak % 20'sini Toprak Mahsulleri Ofisi satın almakla ve artan serbest piyasaya arz olunmaktadır.

3 — Üretilen kaliteli buğdaylar, da ha çoğu bisküvi, makarna ve benzeri imalatı harcanmakta, ekmekçiye ayrılanların kalitesine pek bakılmamaktadır.

Toprak Mahsulleri Ofisinin hazırladığı paçallar da çeşitli nedenlerin etkisi altında birbirini tutmamaktadır.

4 — Bir kısım değirmenler işleye cekeri hububat paçallarının özelliklerine göre öğretülmelerini sağlayacak kalite kontrol laboratuvarlarından ve teşkilatından yoksundur.

5 — Firmalar arasında ilkel durumda bulunanlar bazı şehirlerimizde coğulmaktadır. Ekmek fabrikalarımız, teknik usullere, hijyen koşullarına uygun ekmek imalatını gerektiği gibi yapamamaktadır.

6 — Hemen her yıl dış ülkelerden yapılan ithalatla tamamlanan ekmeklik ihtiyacımızı kendi olanaklarımıza karşılayabilmek için unlarımıza patates ve soya unları karıştırılması da düşünülebilir. Ancak bu katma, ekonomik yön den ekmek maliyetine ve halkın ekmekte aradığı tat üzerine etkileri gözönü de bulundurulmak suretiyle ayarlanabilir.

7 — Ekmeklerin pişmesinde büyük rol oynayan maya, aranan özelliklerde yapılmadığı ve koruyucu araçlarla kulanma yerlerine ulaştırılamadığı için firincıların haklı şikayet konusu olmaktadır. Bu da iyi bir düzene konulmalıdır.

8 — Modern değirmen ve firmalar da, kaliteli buğdaylardan hazırlanan, belirli bir çeşit ve özelliklerdeki paçallardan yapılacak ekmeklerin bilimsel ve teknik esaslarla göre pişirilmelerini ve tüketicilere temiz bir halde sunulmalarını güven altına alabilmek için bu

hizmetlerde çalıştırılacak elemanlar, özel kurslarda yetiştirilmeli ve teknigin gelişmesine paralel olarak bu eğitimler sürdürülmelidir.

9 — Yurdumuzda üretimecek buğday çeşitleri en kısa zamanda tesbit edilerek çiftçilere dağıtılmak üzere tohumlukları, tohum üretme ve İslah kuruluşlarımızda yetiştirilmeli, üretimecekleri bölgelerde bu kanaldan dağıtılmalıdır.

10 — Ekmeklik buğdayla bunlardan hazırlanacak paçallar, her halde standartlaştırılmalıdır.

11 — Ekmeklik unlara katılacak maddelerle miktarlarının ve mayalarla mayalama işleminin de aynı şekilde standartlaştırılmalı, ekmek kalitesini iyileştirmek yönünden zorunludur.

12 — Yukarıdaki maddelerde sıralanan tedbirleri gerçekleştirmek üzere, ekmek konusu ile sıkı ve sürekli ilgisi bulunan resmi ve özel sektör temsilcilerini içinde toplayan bir kurul meydana getirilmeli, ekmekçilik eğitim müesseseleri açılmalı ve ayrıca buğday üretimi, un ve ekmek imalatı düzenecek kılavuzlarla iyi bir düzene sokulmalıdır.

Seminerde sonuç olarak :

Besleyici, sağlık şartlarına uygun ve temiz, tadı tuzu ve görünüşü yerinde, kaliteli bir ekmek elde edebilmemiz ve yapılan ekmeklerin israfını önlememiz için bu alanda hizmet alanları birlesik halde, aynı hedefe yönelikleri ve aralarında karşılıklı yardımlaşmaya dayanan koordine çalışma yapmaları zorluğunu bir daha ortaya koymustur.

Bu ilham ve görüşlerin, pratige mal olduğunu görmek, en içten dileğimizdir. Türkiye Odalar Birliği'nin ve buna emek verenlerin çabalarını takdirle karşılıyoruz.

Standardizasyon ve Tatbiki Analizlerin Etkenliği

(Başterafta 23. sayfada)
Uluslararası Referans Maddelerin Standardizasyon Programı kuruluş çalışmalarına deðinmek gerekmektedir.

Uluslararası Analitik Kimya Láboratuvarının Görevleri :

Bugünkü analitik kimyanın fonksiyonel olabilmesi, yapısı itibariyle kendi branşları arasındaki meselelere bağlıdır. Yukarıda bahsedilen noksantalıkların bir kısmı, dahilî bir takım tedbirlerle giderilebilir, bir takım bölgesel ve disiplinsel tedbirler de halihazırda alınmaktadır. Bununla beraber, daha önemli gelişmeler kaydetmek için gerek uluslararası, gerekse branşlararası koordinasyona ve gayrete ihtiyaç vardır. Lâzım gelen ilmî ve teknik yardımalar en iyi şekilde ancak bir Uluslararası Analitik Kimya Láboratuvarı tarafından temin edilebilir. Böyle bir faaliyet aşağıda sayılan gayeleri öngörürmelidir :

a) Tatbiki analistik kimya ile mesajlar olan kuruluşlar arasındaki dayanışmanın tâtfîsi,

b) Analistik kimya ile ilgili, uluslararası standardizasyona ve regulasyona ihtiyaç gösteren konularda yapılan çalışmaların tâtfîsi,

c) Branşlararası meselelerin çözümlenmesi için gösterilecek faaliyetlerin tâtfîsi,

d) Uluslararası kuruluşlar, hükümetler ve ilmî kuruluşlar arasında ortak çalışma sağlanması,
Yukarıda sayılan esaslar dahilinde, ILAC'da aşağıdaki hizmetleri yerine getirmelidir :

Düzenleyici Faaliyetler :

Uluslararası organizasyonlarla ve Uluslararası Standard Malzemelerin Programlanması adlı kuruluşlarla ortak çalışarak,

— Analistik kalite kontrol servislerine olan ihtiyacın tesbit edilmesi,

— Tatbiki analizlerin yukarıdaki

gayeler parelelinde olabilmesi için düzlenleyici faaliyetlerde bulunulması,

— Analistik kalite kontrol servislerinin düzenlenmesi,

— Analistik faaliyetlerin yeniden organize edilmesinin teşvik edilmesi.

Láboratuvar Faaliyetleri :

— Analistik metodlar denemek ve geliştirmek, özellikle referans metodlar geliştirmek ve láboratuvarlara uygun teknikler tâvsiye etmek,

— Analistik kalite kontrol servisleri için malzeme temin etmek,

— Karşılıklı mukayeseler organize etmek,

— Referans testler düzenlemek.

Eğitim ve Bilgi :

— Analistik faaliyetlerin organizasyonu ve özel analiz konularıyla ilgili idarecilik kursları düzenlemek,

— Metod ve cihaz üzerine bilgi toplamak ve temin etmek.

ekonomik
düşünün,
YTONG ile
inşaat yapın!

YTONG: Harçlı blok, kat irtifaında Bölmeye panoları, dış duvar, Döşeme ve Çatı için yapı elemanlarıdır.

YTONG satışları 1966 dan bu yana 3 mislinden fazla artmıştır.

YTONG inşaat tekniğinin olgun bir meyvası, modern plânlamada üstün bir başarıdır.

YTONG isminin arkasında dünyanın 12 ülkesinde üretim yapan 30' dan fazla tesisin 40 yıllık tecrübesi, binlerce mühendis, müşavir, teknik eleman ve her yıl 40 milyon m² den fazla duvar, döşeme ve çatı uygulamasının sonuçlarını bulmaktadır.

modern
plânlayım,

Ajans 3

MİMAR OLARAK
MAL SAHİBİ OLARAK
MÜTEAHHİT OLARAK
avantajlarınız ne mi olacak ?

Modern inşaat tekniğinin verildiği bütün ekonomik çalışma imkânları ancak **YTONG**mamulleri ile sağlanabilir.

YTONGyapı elemanlarının :

* HAFİFLİĞİ - taşıyıcı sisteme % 12;

* YÜKSEK ISI TECRİT KABİLİYETİ,
kalorifer ilk tesis ve yakıt masraflarından

% 35;

* KOLAY İŞLENEBİLİR OLMASI - inşaat müddetinden % 50;

EKONOMİ SAĞLAR.

Mesken, fabrika, sosyal yapı, hastahane vesair her yerde en rasyonel inşaat malzemesi **YTONG** 'dur.



Türk **YTONG** Sanayi A.Ş. - Atlantik Han Kat /1 Fındıklı - İstanbul. Tel : *45 41 18 - *45 41 19

Standard — 101

SUMMARY OF CONTENTS

BREAD, PRICE DETERMINATION AND CONTROL

p. 3

The second bread-baking seminar, organized by the Union of Chambers of Commerce, Industry and Commodity Exchanges of Turkey, was held in Ankara this month.

As on previous similar occasions everything ranging from wheat to flour, from flour to yeast and oven, from the taste of the bread to its price, as well as from new technologies to our position, was mentioned.

The second item of interest to the public during last month was the importance attached by government authorities to «the constant rise in prices, the increase in the cost of living, and effectual price control».

We will study these two items jointly in this article.

The basic nutrition of mankind all over the world is constituted by cereals. According to the geography of the land these cereals are classified as «wheat, corn, rice etc.» For example, Western Europe, including ourselves, uses wheat, the Far East rice, and Romania corn.

Of these, the most generally used is wheat. Information obtained from centuries ago indicate that wheat has always been the basic food. That is why the wheatear became the symbol of agriculture, and jointly with the gear of industry that of the economy.

Because it is the basic food, bread made from wheat has been landed in all tongues, and became a sacred nutritional object respected in religious books and customs. As a single word «bread» expresses all the aims of mankind, such as «earns his bread», «obtains his bread from stone», «deprived of his daily bread».

Given this condition, the position of wheat and of the other cereals evokes the closest concern of those living in the lands where it is the principal food. The cultivated areas, the produce harvested, the amount of import if there is no cultivation, the exported quantity if any, as well as the prices are followed closely by the public of that land, and these data determine the agriculture and the commerce by acting as guide-lines of the economy.

Because they concern everybody and every family without exception, wheat and its products (bread, flour etc.), figure in all family budgets. Consequently the slightest change in the prices of wheat affect a family budget, and this starts a movement in almost all the other charges in order to rebalance the said budget by adjusting the prices of goods sold or services rendered. For example, if prices are compared to a camel caravan, the prices of wheat (bread) are the animals that guide that caravan. Wherever the guide goes, the caravan follows.

Every country strives to prevent price increases. The aim is to cheapen the cost of living. Municipalities concentrate their efforts on keeping down the prices of daily necessities, but this is no easy and success-promising job.

Firstly, what is price?

It is the value of an article measured in money. We all know this, but our knowledge as to the condition of the article is incomplete. For example, «bread» is an article, but we cannot sell every bread at the same price. Just as we can obtain 900 gr. of flour from a kilo of wheat by lesser screening of the bran, we can obtain 800 or 720 gr. of whiter flour by more screening. If we make bread with these three

flours, the prices of the three 500 gram breads must be different. This means, then, that if the kinds, the characteristics, in short the «standard» of an article are not known, its price too becomes indeterminate; and no price can be determined without knowing these.

We are in possession of a document regarding standardization and price determination. It is the Bursa Municipal Statute of Sultan Beyazid.

We have indicated in another column of this issue a few paragraphs from the said document, which was put into effect in 1502, that is 469 years ago, regarding the conditions on bread. We also have an article on the bread-baking seminar in this issue. A comparison between the centuries-old document with those of this month will be enough to show how true our above-mentioned argument is. The bread problem, unresolved in the Ottoman era, still remains as the most persistent problem ever since the founding of the Republic. All efforts to resolve this problem basically have been without success.

As early as 1940 the Ministry of Commerce drew up the standard on wheat, equipped testing centers, and trained the necessary control personnel. Three months later, again in 1940, these standards were made invalid because of the war.

The Turkish Standards Institution also failed to get results from its efforts in the same field. They are still not in effect today.

Since the characteristics of goods cannot be determined as long as a basic standard does not exist and these standards are not controlled, prices cannot be determined and checked for these goods, and consequently this makes it even clearer why we insist that «the basis of the economy must rest on standards and on standard controls».

PRIME MINISTER RECEIVES TSE DELEGATION

p. 5

On the forenoon of Wednesday, 23 June, His Excellency the Prime Minister Nihat Erim received in his office the President of the Turkish Standards Institution Faruk A. Sünter together with the General Secretary Velid İsfendiyar.

During this courtesy visit in connection with the presentation of the congratulations and good wishes of the Board of Governors of the Turkish Standards Institution, expressed close interest in the subject of standardization, and accepted the invitation to visit the Institution with a view to closer observation of the situation and of developments.

PRESERVE CANS BEING STANDARDIZED

p. 5

It is an unavoidable necessity to standardize preserves, which occupy a very important place among consumption goods, in order that they may be processed in accordance with sanitary conditions as well as in a form most suitable to the needs of the consumer. The first item forming part of the efforts in this field is the standardization of the preserve cans.

Before starting work on the standards for preserve cans, the Turkish Standards Institution organized a meeting for the purpose of arriving at a common viewpoint regarding certain principles jointly with the representatives of the public and private sector organizations.

At the said meeting it was decided to prepare a separate standard for the tin used in the manufacture of preserve cans; furthermore, certain principles were accepted as the bases for the standard to be drawn up.

DEVELOPMENT OF COOPERATION BETWEEN THE UNION OF CHAMBERS AND TSE

STANDARD FOR ROCK BOLTS

p. 14-15

The President of the Union of Chambers of Commerce, Industry, and Commodity Exchanges, Raif Memduh Onger, together with Vice-President Sezai Dibl̄an and member Fehami Kuzeyman, came to the Turkish Standards Institution, and visited the President Faruk A. Sünter. They obtained information about the Institution, and visited the laboratories in operation.

This was a visit in return for the congratulatory visit in connection with the elections of the Board of Directors of the Union of Chambers, and it proved very useful in ensuring the greater development of the close cooperation between the two organizations.

The officers of the Union of Chambers will pay further visits to the Institution to continue their efforts at further development of the joint work between the laboratories of the Institution and the Private Sector.

NEW TURKISH STANDARDS

p. 7

The TSE Technical Council held its first meeting of the new work period in June and accepted 7 new Turkish Standards.

The titles of newly accepted standards are given below :

1 — Phosphoric acid for industrial use, Determination of calcium content, Volumetric method.

2 — Phosphoric acid for industrial use, Determination of iron content, 2,2' bipyrindyl spectrophotometric method.

3 — Determination of the yield of benzene-soluble extract in brown coals and lignites.

4 — Determination of ash of brown coals and lignites.

5 — Benzene extract from brown coals and lignites, Determination of acetone-soluble material (resinous substances).

6 — Determination of carbon dioxide in coal by the gravimetric method.

7 — Chemical analysis of zinc, Spectrophotometric determination of copper.

INFORMATIVE LABELLING

p. 11

In this article, information is given about the Turkish Standard for Informative Labelling.

DETERMINATION OF THE DEGREE OF DECAY UNDER NORMAL STORAGE CONDITIONS OF TEXTILE PRODUCTS PAINTED OR STAMPED WITH SULPHUR PAINT

p. 13

The principle of the method consists of determining the decrease in resistance, as compared to the untreated sample, under controlled conditions.

5% random indent samples are taken from each batch, cut into half, one being used as the comparison sample.

The test is carried out by means of a laboratory hot-air stove and a steam furnace. The test sample is heated for 1 hour, is then subjected to steam for 8 hours while suspended at atmospheric pressure, and kept for 6 hours under standard atmospheric conditions after being taken out.

The tensile strength of the treated and untreated samples are measured on 10 samples and the average taken.

The degree of decay (c) is measured by the formula :

$$c = \frac{m_1 - m_2}{m_1} \times 100\%$$

where m_1 = average tensile strength of the treated sample, and
 m_2 = that of the untreated sample.

STANDARD FOR RUBBER GLOVES FOR LOW VOLTAGE

p. 16-17

In this article, technical information is given about the above-mentioned Turkish Standard.

FEMALE EXPANSIONISM

p. 19

As if the world wide mix-up in clothing sizes were not complicated enough, it has now been discovered that the «size 12 woman» of today is bigger than the «size 12 woman» of yesterday. According to the US National Bureau of Standards (NBS), women's body measurements have grown since it published the standard on Body Measurements for the Sizing of Women's Patterns and Apparel (CS 215-58) 13 years ago.

The standard was based on a survey conducted in 1939 by —curiously enough— the Department of Agriculture. A comparative study of women's body measurements data shows that the size 12 (34-25-36 inches — or 86-64-91 cm) of yesterday is today's 35-26-37 (89-66-94 cm). Based on the recent survey, NBS is issuing a new standard updating the sizing of women's apparel.

ISO Technical Committee 133 (Sizing of clothes) has established three Working Groups to deal with international standardization : men's, youth's and boys' wear; women's junior miss and girls' wear; and infants' wear. Draft proposals will be considered at the second plenary meeting of TC 133 scheduled for Autumn 1971. (ISO Bulletin)

STANDARDIZATION AND EFFECTIVENESS OF APPLIED ANALYSIS

p. 21-23

Today's life is characterized by the rapidly increasing internationalization of commerce, legislation etc. and the interdisciplinairization of technology and all branches of applied research. Such great interaction and overlapping poses considerable problems to all interested bodies and has resulted in a strong trend for standardization.

The progress science made in the past decades has led to a strong interaction of various disciplines. Many of the rapidly developing fields, thus have become multi- or even interdisciplinary and this created considerable problems for applied analytical chemistry.

Traditionally, analytical problems were handled by the respective branches of science on a disciplinary basis. This situation is complicated by the fact that the analysis are getting more and more complex, and are often associated with a concurrent shortage of man power and funds. Experience has shown that the effectiveness of applied analysis is often highly unsatisfactory in terms of the quality and quantity of data produced.

The effectiveness of analytical activities depends considerably on the form of organization within the individual institute or within groups of institutes. In many cases the analytical work is dispersed widely among many different sections of an institute. Even costly equipment is available in multiplicity and its capacity exceeds by far the analytical needs. Sophisticated equipment, however, has to be used continuously to provide maximum benefit, and financial considerations have clearly to be taken into account. Frequently it also happens that the analytical work is supervised by scientists who have not been specially trained in analytical chemistry and who are not familiar with the techniques and apparatus used. This may result in the use of inadequate methods and equipment or in the ineffective use of suitable me-

thods and equipment. The increasing importance of analytical work as well as the increasing difficulty of providing good results often requires the use of sophisticated and expensive equipment. For financial reasons, not all laboratories can be adequately equipped and many of them have to continue using outdated methods with the result that their work is inferior to that of big institutions.

It is therefore essential to consider ways and means of utilizing more effectively all the available resources.

Analytical results can only be used if the reliability is clearly stated thereby avoiding reaching false and misleading conclusions. For this purpose, laboratories should be in a position to check the reliability of their data by means of appropriate analytical quality control.

Moreover, the rapid development in the field of methods and equipment makes it difficult for scientists to keep up-to-date with recent advances. Refresher courses in the various fields of applied analysis are urgently required and would certainly help to improve the effectiveness of the respective branches.

ZAMBIA GOES METRIC

p. 25

The Metrication Board of Zambia has issued a booklet, «The Plain Man's Guide to the Metric System». As the title implies, the booklet is designed to ease for ordinary people the transition from the pound-inch to the metric system. There are, for example, sections devoted to motoring, shopping, cooking, dress-making, building and the weather in addition to numerous useful conversion tables. The Metric System Act was approved by the Zambian Parliament in October 1970 and it is hoped that the changeover will be completed by the end of 1973.

(ISO Bulletin)

XXXVIth GENERAL MEETING OF IEC

p. 25

The XXXVIth General Meeting of the International Electrotechnical Commission (IEC), of which the Turkish Standards Institution is a member and representative of Turkey, was held in Brussels between the 9th and 19th June 1971.

The Turkish Delegation headed by Prof. Halil Gürmen, Member of the Board of Governors of the Turkish Standards Institution and Chairman of the Electronics Preparatory Group, consisted of Prof. Dr. Necmi Tanyolac, Prof. Sabih Tansal, A. Galip Mutdoğan, Turgut Sunkar and Ramazan Doğramacı.

During the 10 days of the General Meeting, which was opened in the Palais des Congrès of Brussels meetings were held of the IEC Executive Committee and Council, as well as of 13 Technical Committees and of 18 sub-committees, during which technical studies were carried out.

Detailed information about the General Assembly as well as about the technical results obtained will be submitted in our subsequent issue.

INTERNATIONAL STANDARDS - PRELUDE TO CLEANER AIR AND WATER

p. 25

Member Bodies of ISO throughout the world have voted overwhelmingly in favour of two new Tech-

nical Committees to deal with certain standardization aspects of air and water purity.

The new committees will be concerned with such technical questions as terminology, sampling, test methods and methods of analysis, and classification of pollutions. The exact terms of reference and programme of work of the new committees are expected to be determined within the next six months.

International agreement on the above technical questions relating to pollution control would discourage the use of conflicting test methods and facilitate implementation of international legislation which, in turn, would minimize the side effects of pollution control on international trade and investment.

(ISO News Service)

THE SECOND STEP IN THE STANDARDIZATION OF POPLAR PRODUCTION IN TURKEY

p. 27

The IVth General Assembly of the National Poplar Commission of Turkey was held in the Conference Room of the Izmir Chamber of Commerce on 7 June 1971.

The report, covering the various activities of the Executive Committee of the National Poplar Commission of Turkey over the last three years, was found satisfactory.

The Commissions for Cultivation, for Fighting Vermin and Disease, for Valuation, and for Planning and Organization, set up for the purpose of guiding the Committee activities during its subsequent term, met separately, and submitted to the Congress the reports drawn up regarding the views as to their respective fields of activity.

Upon the demand, made during discussion of the Commission reports, that the poplars cultivated should be suitable in size and in characteristics for the usage they would be put to, and that they should be standardised in order to attain their true value Ibrahim Kutlután, Chief Consultant of the Turkish Standards Institution, who was presiding over the Congress, stated that standard for timber poplar logs had been published, and that the draft standard for matchstick poplar logs had been drawn up and reached the suggestion stage. These news were welcomed by the poplar cultivators as well as by the industrialists processing poplars.

II. BREAD-BAKING SEMINAR

p. 28

The Second Bread-baking Seminar, organised by the Union of Chambers of Turkey, was held between 17th and 19th June 1971 at the Ankara head-quarters of the Union.

Every aspect of the subject of bread, which holds an important and special place in our national nutrition, was dealt with in 15 communication, one report, and one memorandum, and discussions were held in depth on the ideas presented by each communication.

As a result of the Seminar, it was confirmed once again that, in order to obtain a nutritious, sanitary, clean, tasty, good-looking and quality bread, as well as to prevent wastage of the baked bread, it is essential that those working in this field must have joint goals and must undertake coordinated efforts based on mutual assistance.

**TÜRK STANDARDLARI
ENSTİTÜSÜ ADINA
SAHİBİ VE BAŞYAZARI : FARUK A. SÜNTER
MÜESSESE MÜDÜRÜ : VELİD İSFENDİYAR
GENEL YAYIN MÜDÜRÜ : MUZAFFER UYGUNER
BU SAYININ SORUMLU
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ : İ. TANER BERKÜN**

BASILDIĞI YER : : Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birlik Matbaası - Ankara

**TELGRAF ADRESİ : STANDARD — ANKARA
TELEFON : 17 19 31 - 17 91 24/69
POSTA KUTUSU : 73, Bakanlıklar — ANKARA**

İLÂN TARİFESİ

Tam sahife 800 TL	1/2 sahife 450 TL	1/4 sahife 250 TL
----------------------	----------------------	----------------------

Kapak içeri ve arka kapak 1000 lira.
İlâve renk başına 250 lira fark alınır.

ABONE ŞARTLARI

ADİ POSTA	UÇAK POSTASI
Yılalık 12 Lira	Abone bedeline uçak postası ücreti ilâve edilir.
6 aylık 6 Lira	
Sayısal 1 Lira	